

Nastolatki wobec pornografii cyfrowej

Trajektorie użytkowania

Nastolatki wobec pornografii cyfrowej

Trajektorie użytkowania

Raport z badań ogólnopolskich

Autorzy raportu:

dr Rafał Lange (red.)

Mariola Błażej

Filip Konopczyński

dr Agnieszka Ładna

Redakcja językowa, korekta, dostępność:

Diana Kania

Katarzyna Gańko

Opracowanie graficzne:

Julia Zdancewicz

NASK-PIB

Warszawa 2022

ISBN: 978-83-65448-44-6

SPIS TREŚCI

NAJWAŻNIEJSZE USTALENIA	5
1. OCENA ZJAWISKA	7
2. INICJACJA	13
3. DOŚWIADCZENIE	17
4. SEKSTING	30
5. KONTROLA RODZICIELSKA	38

Rozwój technologii cyfrowych, w tym internetu mobilnego, wpłynął na powstanie wielu zjawisk społecznych, a także ułatwił dzieciom i młodzieży kontakt z treściami pornograficznymi. Internet umożliwił natychmiastowy dostęp do szerokiej gamy materiałów pornograficznych, które dziecko może oglądać w dowolnym miejscu, nawet w zaciszu swojego pokoju, bez wiedzy rodziców.

Badania sugerują, że dzieci korzystające z pornografii, szczególnie tej znalezionej w internecie, mają niższy stopień integracji społecznej i wyższy poziom zachowań niepożądanych¹. Obserwuje się też u nich częstsze występowanie objawów depresyjnych oraz zmniejszoną więź emocjonalną z opiekunami. W wielu badaniach oglądanie pornografii wiąże się także z różnymi formami przemocy, agresji i nękania².

Poniższy raport jest ilościową diagnozą aktualnej skali konsumpcji treści o charakterze pornograficznym wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Badania objęły takie obszary, jak: ocena zjawiska pornografii, pierwszy kontakt z treściami pornograficznymi, częstość i tło korzystania z takich materiałów, kontrola rodzicielska. Do lektury raportu szczególnie zachęcamy rodziców, wychowawców oraz instytucje odpowiedzialne za rozwój i wychowanie dzieci i młodzieży.

Badania zrealizowano na przełomie września i października 2021 r. metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview) wśród populacji dzieci i młodzieży szkolnej. Respondentów wybrano za pomocą doboru zespołowego dwustopniowego (szkoła/klasa), na podstawie danych statystycznych Ministerstwa Edukacji i Nauki (MEiN) oraz Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Badaniem objęto n=4827 uczniów (w tym z 6 i 8 klasy szkoły podstawowej n=3226 oraz 2 klasy szkoły ponadpodstawowej n= 1601) ze 160 szkół we wszystkich 16 województwach w Polsce.

NAJWAŻNIEJSZE USTALENIA

- Większość dzieci (73,0%) i młodzieży (71,1%) zadeklarowała, że w internecie łatwo jest znaleźć treści o charakterze pornograficznym.
- Według nastolatków na materiały pornograficzne najłatwiej można trafić w miejscach przeznaczonych do publikacji takich treści, czyli na stronach bądź serwisach pornograficznych (54,6%), oraz poprzez wyszukiwarki internetowe (50,8%).
- Co piąty respondent spośród nastolatków wskazał, że jego kolega lub koleżanka ogląda pornografię w internecie kilka razy dziennie (20,6%) bądź kilka razy w tygodniu (20,9%).
- Jeden na ośmiu młodszych respondentów (12,8%) z treściami o charakterze seksualnym ma do czynienia kilka razy dziennie.
- Co piąty nastolatek chciałby, aby dostępność treści pornograficznych była większa (20,1%).
- Jeden na trzech (33,4%) spośród najmłodszych uczestników badania nie potrafi określić, czy rzeczywistość seksualna przedstawiana w filmach pornograficznych jest taka jak w realnym życiu.
- Nastolatki jako przyczynę pierwszego zetknięcia się z treściami pornograficznymi w internecie wskazały przypadkowy mechanizm powiązania stron (32,8%), a świadome i celowe poszukiwanie takich treści zadeklarował co siódmy (16,5%) 16-latek i co dwunasty 12- i 14-latek (7,0%).
- Co siódmy nastolatek (15,8%) i co dziesiąty spośród najmłodszych uczestników badania (9,6%) pierwszy raz takie treści zobaczył w telefonie/komputerze kolegi bądź koleżanki.
- Średnia wieku, w którym dzieci pierwszy raz widziały treści pornograficzne, wynosi niespełna 11 lat, natomiast wśród starszej młodzieży – 12 lat.
- Prawie co piąty (18,5%) z ankietowanych miał mniej niż 10 lat, kiedy po raz pierwszy zetknął się z treściami o charakterze seksualnym.
- Młodzi ludzie najczęściej deklarowali, że po raz pierwszy zobaczyli treści pornograficzne, używając telefonu/smartfona z dostępem do internetu (35,1%).
- Częściej niż co drugi nastolatek (53,3%) chociaż raz widział treści o charakterze seksualnym. Dotyczy to prawie 70% 16-latków i niespełna połowy (45,6%) młodszych respondentów.
- Respondenci zostali zapytani o swój ostatni kontakt z treściami o charakterze seksualnym. Młodzież wskazała tydzień (34,1%) bądź miesiąc (14,8%) poprzedzający badanie. Co siódmy respondent (15,7%) w wieku 12 i 14 lat wybrał w ankiecie odpowiedź „w ostatnim tygodniu”.
- Regularną, codzienną praktykę oglądania filmów czy zdjęć pornograficznych deklaruje niemal co czwarty (23,9%) nastolatek oraz częściej niż co piąty (21,5%) młodszy badany.
- Ponad połowa badanej młodzieży (62%) spędza jednorazowo do 15 minut na przeglądaniu filmów bądź zdjęć o charakterze seksualnym.
- Dla większości badanych (76,2% starszych i 66,9% młodszych) telefon komórkowy lub smartfon jest głównym narzędziem służącym do oglądania treści pornograficznych w internecie.

- Powodem, dla którego bardzo duża część nastolatków i dzieci ogląda treści pornograficzne, jest nuda (12–14 lat – 27,2%, 16–17 lat – 23,0%).
- Czynności seksualne, do których przymuszono drugą osobę, widział w internecie prawie co trzeci 16-latek (29,8%) i niespełna co piąty (19,2%) badany w wieku 12–14 lat.
- Według młodych użytkowników sieci deklarujących oglądanie treści pornograficznych główną barierą sięgania po nie jest brak wolnego czasu (36,6%).
- Zjawisko sekstingu jest akceptowalne wśród młodych użytkowników internetu. Co piąty z nich (18,6%) nie widzi nic złego w takim zachowaniu.
- Seksting jest zjawiskiem nieukrywanym, występującym zarówno wśród dzieci, jak i młodzieży. Co siódmy respondent (14,7%) uważa je za częste lub bardzo częste w swojej grupie rówieśników.
- Nastolatki uważają, że ludzie tworzą materiały o charakterze seksualnym i przesyłają je dalej przede wszystkim z potrzeby zwrócenia na siebie uwagi (dzieci – 18,6%, młodzież – 25,4%) lub w celu sprawienia przyjemności swojemu chłopakowi lub dziewczynie (najmłodszy respondenci – 13,7%, młodzież – 30,6%).
- Co piąty 12- i 14-latek (20,4%) potwierdza, że otrzymuje żądania lub propozycje przesłania własnych nagich lub półnagich zdjęć innym osobom. Wśród starszych respondentów ten odsetek wzrasta do 41,5%.
- Co czwarty (26,6%) deklarujący otrzymywanie próśb o przesłanie materiałów autoerotycznych wskazał, że wydarzyło się to w ostatnim tygodniu, co oznacza, że zjawisko sekstingu jest aktualne.
- Nastolatki najczęściej otrzymują wiadomości z prośbą o intymne materiały od osób nieznanymi, a sytuacje te częściej dotyczą najmłodszych internautów (30,2%).
- Co czwarty (23,5%) starszy uczestnik badania przyznał, że zdarzyło mu się przesyłać własne materiały intymne do innych osób, tak samo odpowiedział co jedenasty 12- i 14-latek (8,9%).
- Ze zdecydowaną większością (58,5%) populacji dzieci i młodzieży rodzice nigdy nie przeprowadzili żadnej rozmowy na temat oglądania pornografii w internecie i ewentualnych konsekwencji kontaktu z takimi materiałami.
- 23,9% badanych zadeklarowało, że rodzice nigdy nie zakazali im oglądania pornografii, a 33,9% nie potrafiło określić, jaki jest stosunek jego rodzica w tym względzie.
- Rodzice większości badanych nie kontrolują, czy ich dzieci oglądają treści pornograficzne w internecie. Taką odpowiedź wskazało w ankiecie 59,9% nastolatków.
- Wychowanie do świata wirtualnego i jego zagrożeń, szczególnie tych związanych z zasobami o charakterze seksualnym, jest prowadzone w stosunkowo niewielu rodzinach.

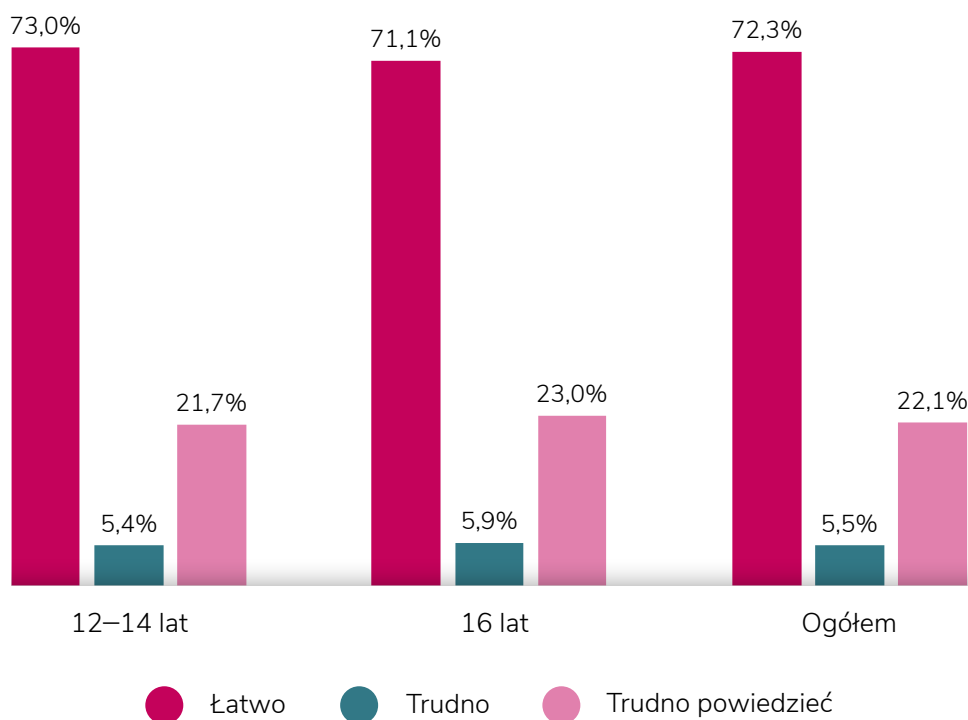
OCENA ZJAWISKA

Druga dekada XXI w. to czas wielkich przemian, w szczególności dotyczących postępu technologicznego oraz łatwiejszego dostępu do sieci i urządzeń cyfrowych dla wszystkich. Rozwój darmowego i ogólnodostępnego internetu sprzyja też sięganiu przez młodzież po szkodliwe treści, często o nacechowaniu seksualnym. Problem zaabsorbowania nieletnich przez tego typu treści staje się coraz bardziej powszechny i trudny do zatrzymania.

Z badań wynika, że nastolatki nie mają problemów z dostępem w internecie do treści o charakterze pornograficznym w internecie. Prawie trzech na czterech ankietowanych, zarówno wśród starszej młodzieży (73,0%), jak i młodszych respondentów (71,1%), zadeklarowało łatwość dostępu do zdjęć i filmów o charakterze pornograficznym (72,3%). Trudności w odnalezieniu w sieci takich treści wskazało jedynie 5,5% badanych młodych ludzi (patrz Wykres 1).

Wykres 1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak określił(a)byś dostępność treści pornograficznych w internecie?”

72% ankietowanych uważa, że dostęp do treści pornograficznych w internecie jest łatwy.

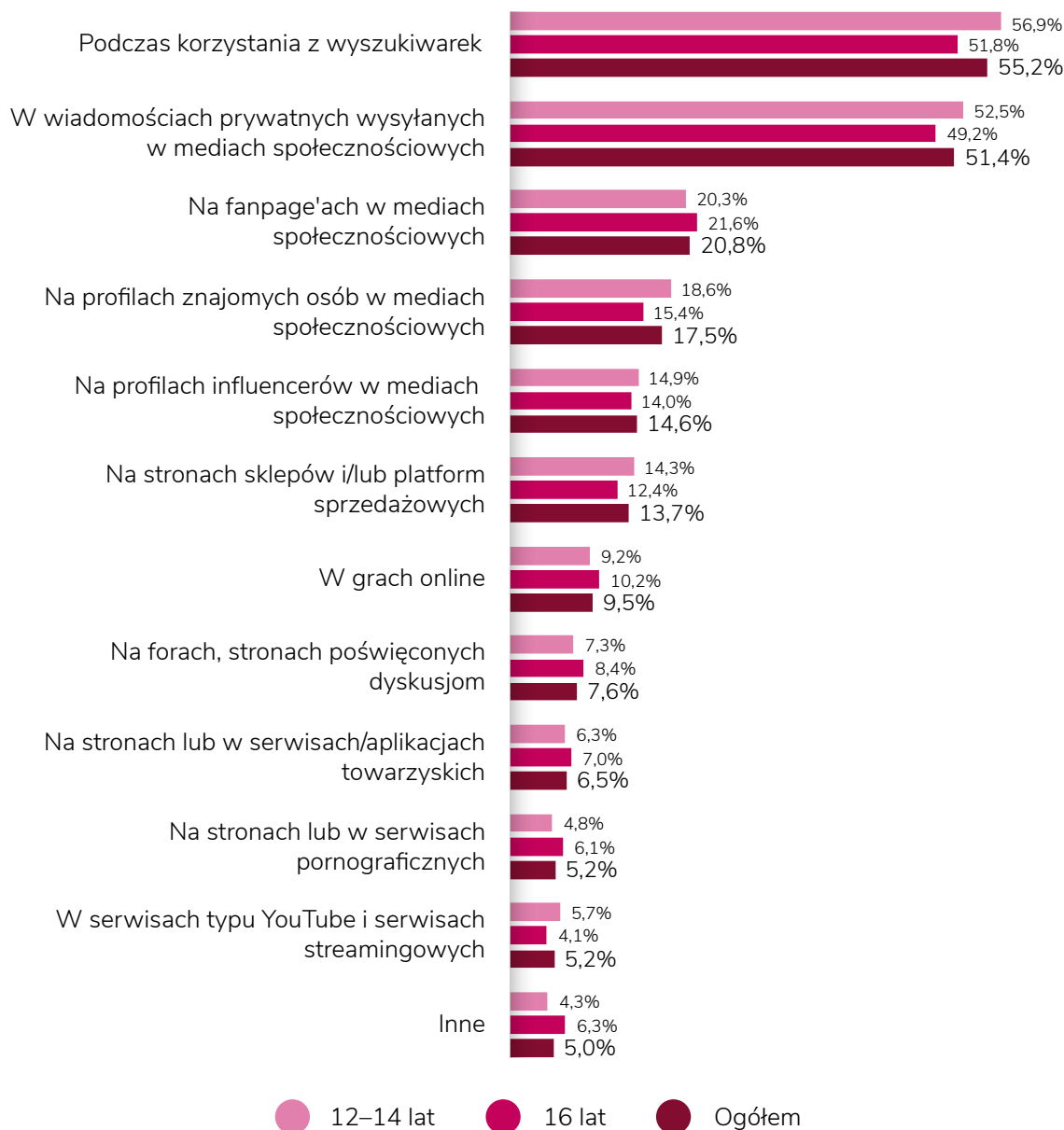

Dostęp do treści pornograficznych w internecie, który często ma szkodliwy wpływ na dzieci i młodzież, jest według respondentów łatwy, a tym samym bardzo powszechny. Materiały o takim charakterze bez problemu można znaleźć na stronach bądź w serwisach pornograficznych (54,6%). Częściej na ten fakt wskazywały młodsze dzieci (57%) niż starsi uczestnicy badania (52%). Dostęp do tego typu materiałów ułatwiają wyszukiwarki internetowe – tak wskazała połowa uczestników badania (50,9%). Na trzecim miejscu znalazła się indywidualna wymiana wiadomości poprzez social media –

zadeklarował tak co piąty nastolatek (21%). Prawie co siódmy ankietowany młody użytkownik sieci dostrzega sposobność natknięcia się na treści o charakterze seksualnym podczas popularnych wśród młodzieży gier online (14,5%). Najmniejsze narażenie na kontakt z niepożądanymi treściami według respondentów występuje na prywatnych profilach znajomych w mediach społecznościowych (5,3%) czy na ogólnie dostępnych forach i portalach dyskusyjnych (4,9%) (patrz Wykres 2).

Wykres 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Gdzie według Ciebie najczęściej można natknąć się w internecie na treści o charakterze seksualnym i/lub pornograficznym?”

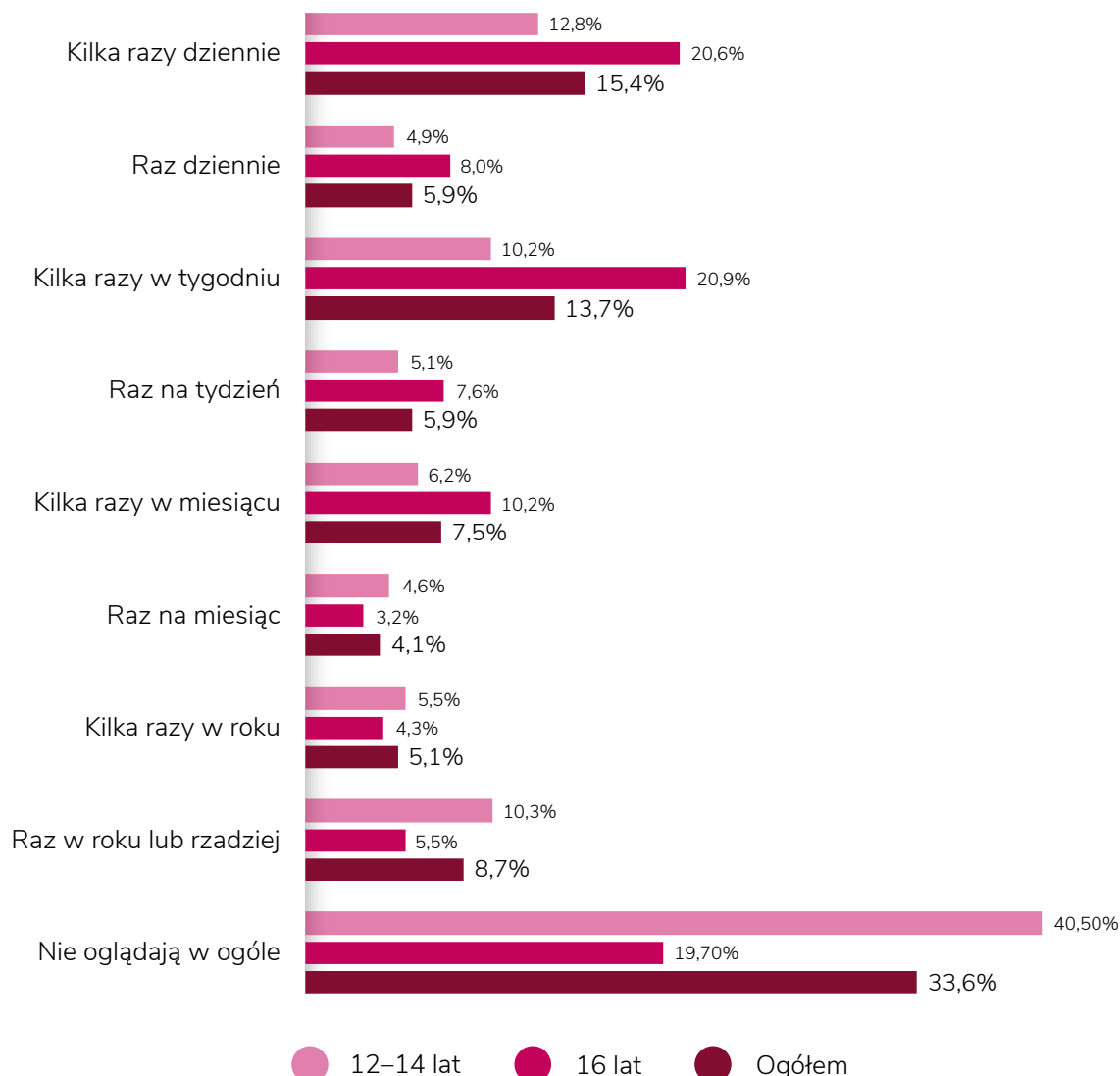
Więcej niż połowa zapytanych nastolatków twierdzi, że najczęściej można się natknąć w internecie na treści o charakterze seksualnym podczas korzystania z wyszukiwarek (55,2%) oraz w wiadomościach prywatnych wysyłanych w mediach społecznościowych (51,4%).

Łatwość dostępu do treści o charakterze pornograficznym może mieć wpływ na częstotliwość sięgania po takie materiały – szczególnie przez młodych i ciekawych świata ludzi. Z odpowiedzi na pytania, w których poproszono uczniów o oszacowanie popularności oraz oglądalności treści o charakterze seksualnym wśród ich rówieśników z klasy, wynika, że w ogóle nie sięga po nie tylko co trzeci (33,6%) nastolatek. Mniejsze zainteresowanie materiałami pornograficznymi występuje wśród 12- i 14-latków (40,5%) niż 16-latków, gdzie

tylko co piąty nie ogląda tego typu treści (19,7%). Bardzo intensywny kontakt z pornografią deklarują starsi uczestnicy badania. Co piąty respondent wskazał, że jego koledzy lub koleżanki oglądają takie treści w internecie kilka razy dziennie (20,6%) bądź kilka razy w ciągu tygodnia (20,9%). Niewiele lepsza jest sytuacja wśród młodszych respondentów. Codziennie z materiałami o charakterze seksualnym ma do czynienia jeden na ośmiu młodszych badanych, natomiast kilka razy w tygodniu – co dziewiąty 12- i 14-latek (patrz Wykres 3).

Wykres 3. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak często według Ciebie Twoi koledzy / Twoje koleżanki z klasy oglądają treści pornograficzne w internecie?”

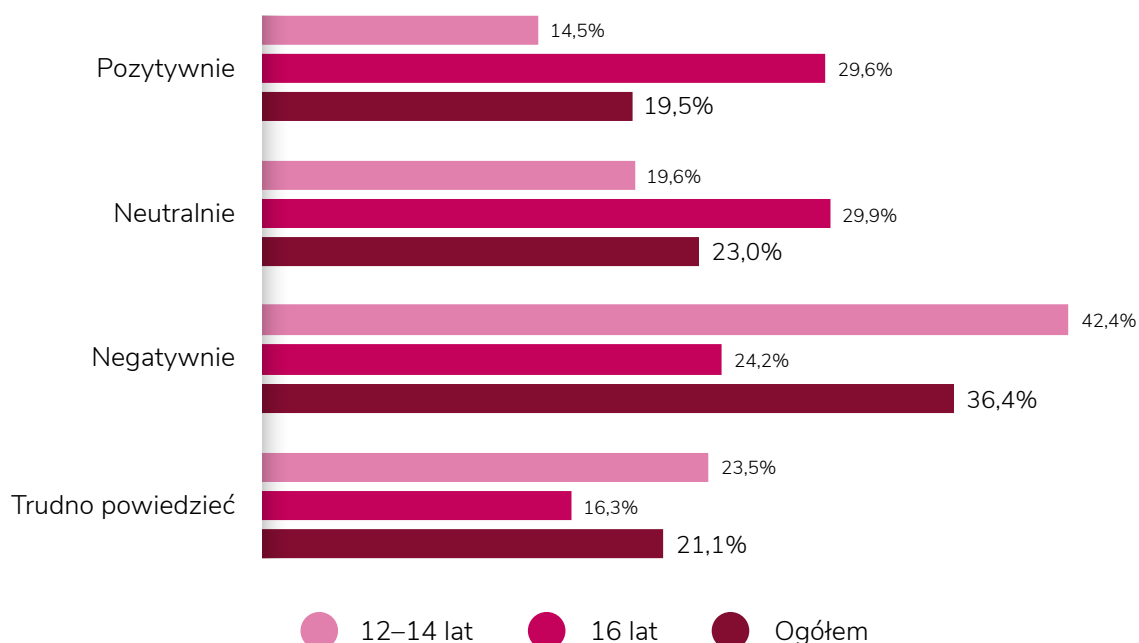
Prawie 30% 16-latków wskazało, że ich rówieśnicy minimum raz dziennie oglądają w internecie treści pornograficzne.

Wpływ, jaki może mieć na dzieci oglądanie pornografii w internecie, bardzo często zauważany jest dopiero po latach. Grupę najmłodszych odbiorców szkodliwych treści poproszono o ocenę takich materiałów. Z analizy odpowiedzi wynika, że tylko jeden na czterech 16-latków postrzega je negatywnie, natomiast wśród młodszych respondentów mniej niż połowa jednoznacznie wyraziła dezaprobatę dla takich treści w internecie (42,4%). Zdecydowanie mniej świadoma negatywnych konsekwencji oglądania pornografii jest starsza grupa badanych. Prawie co trzeci (29,6%) spośród ankieterowanych 16-latków pozytywnie ocenia treści pornograficzne dostępne

w sieci i tyle samo badanych ma do tego neutralny, czyli obojętny stosunek (29,9%). Zdecydowanie bardziej krytycznie do treści o charakterze seksualnym odnoszą się 12- i 14-latki. Co siódmy młodszy respondent pozytywnie ocenia informacje o pornografii w sieci (14,5%), obojętnie wobec tego typu treści przechodzi co piąty z tej grupy zapytanych. Wątpliwości w ocenie szkodliwych treści, w tym przypadku pornografii, ma prawie co piąty młody użytkownik internetu (23,5% młodszych uczestników badania). Jest to grupa, którą szczególnie warto uwrażliwiać na rozsądne korzystanie z tego typu źródeł (patrz Wykres 4).

Wykres 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak oceniasz oglądanie treści pornograficznych w internecie?”

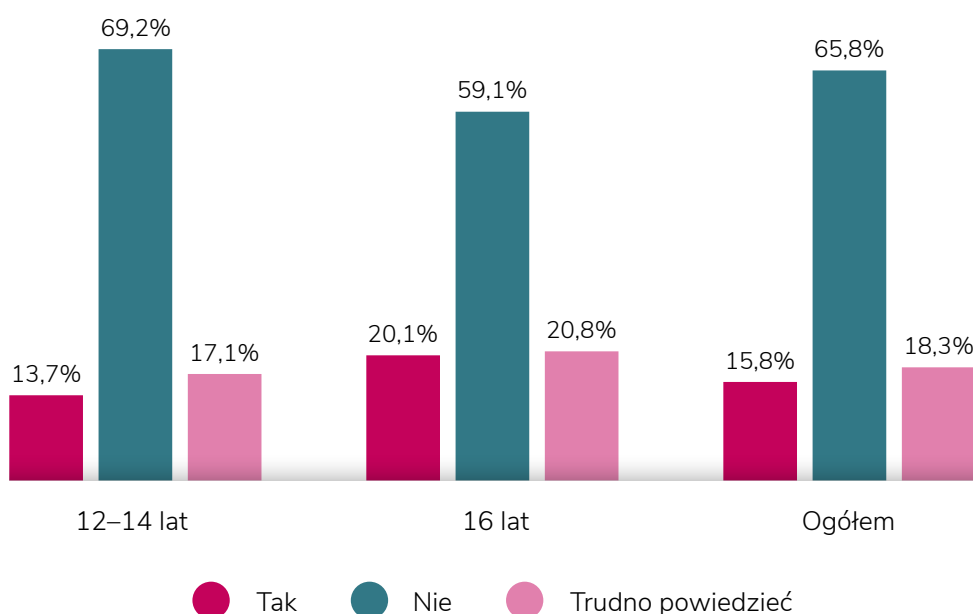

Niemal 30% 16-latków pozytywnie ocenia dostęp online do treści o charakterze seksualnym.

Nastolatki bardzo pozytywnie oceniły łatwość dostępu do treści o charakterze pornograficznym w internecie. Jednak mając możliwość decydowania o jej powszechności wśród dzieci i młodzieży, niespełna 70% 12- i 14-latków stwierdziło, że ułatwianie dostępności młodym odbiorcom nie powinno mieć miejsca. Odmienne zdania są starsi

badani, którzy regularnie oglądają takie treści. Co piąty z nich chciałby, żeby dostępność treści pornograficznych była większa (20,1%), albo nie potrafi jednoznacznie wskazać swojej dezaprobaty bądź aprobaty dla popularyzacji tego typu treści wśród nieletnich odbiorców (20,8%) (patrz Wykres 5).

Wykres 5. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy Twoim zdaniem dzieci i młodzież powinny mieć większy dostęp do treści pornograficznych w internecie?”

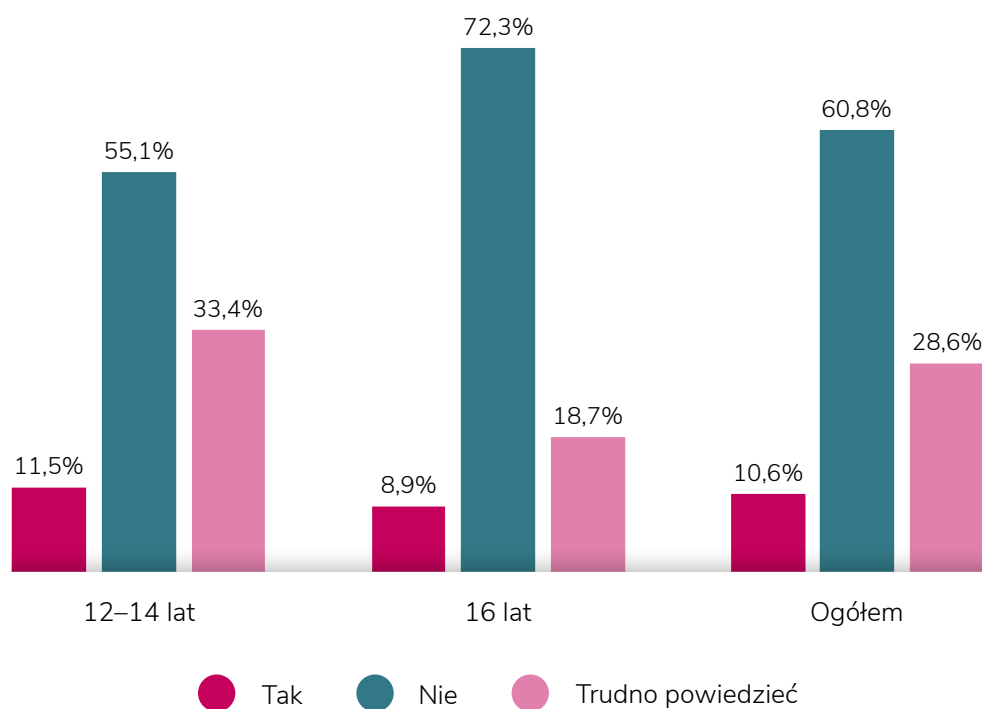
20,1% 16-latków chciałoby łatwiejszego dostępu do treści pornograficznych dla dzieci i młodzieży.

Młodzi bardzo często mają świadomość, że aktorzy występujący w filmach pornograficznych nie wyglądają jak przeciętni ludzie oraz że życie seksualne przedstawiane w takich materiałach nie odzwierciedla rzeczywistych doświadczeń i zachowań. Częściej taką świadomość deklarują starsi respondenci (72,3%) niż najmłodszy uczestnicy badania (55,1%). Jeden

na trzech (33,4%) 12- i 14-latków nie potrafi odpowiedzieć na pytanie, czy seksualność przedstawiana w filmach pornograficznych jest taka jak w realnym życiu. Wątpliwości tego typu powinny uwrażliwiać na fakt, że młodsze dzieci, nieświadome w kwestiach filmowej fikcji, mogą błędnie oceniać sceny seksualne w filmach o charakterze pornograficznym (patrz Wykres 6).

Wykres 6. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy według Ciebie życie seksualne przedstawiane w filmach pornograficznych w internecie jest takie jak w rzeczywistości?”

33,4%
12- i 14-latków
nie potrafi okre-
ślić, czy życiu
seksualnemu
przedstawiane-
mu w filmach
pornograficz-
nych bliżej
do fikcji czy
rzeczywistości.

Z analizy zebranych danych wynika, że zarówno dzieci, jak i młodzież nie ma problemów z odnalezieniem w internecie treści, które powinny być dla nich niedostępne. Sięganie przez nastolatki po materiały pornograficzne jest tak powszechne, że nawet obserwowalne – bardzo duża część badanych wskazała, że ich rówieśnicy oglądają takie treści. Z badań wynika również, że starsza młodzież łatwiej

weryfikuje filmową fikcję niż młodszy. Nieumiejętność określenia, czy życie seksualne w filmach pornograficznych wygląda tak jak w rzeczywistości, może mieć w przyszłości negatywny wpływ na budowanie romantycznych relacji. Trudny do zrozumienia i jednocześnie przerażający jest fakt, że jeden na pięciu 16-latków chciałby rozszerzyć dostępność treści o charakterze erotycznym wśród dzieci i młodzieży.

INICJACJA

Urządzenia o charakterze informacyjno-komunikacyjnym na pewnym etapie rozwoju każdego dziecka stają się nieodłącznym elementem jego życia. Wiele możliwości daje mu wbudowany w smartfon dostęp do internetu, stąd bardzo ważne jest obserwowanie nowej przestrzeni, w której zaczyna funkcjonować młody człowiek.

Zanim dziecko sięgnie po urządzenie cyfrowe, należy pomóc mu zapoznać się z wirtualnym światem, nauczyć je rozpoznawać pojawiające się w sieci zagrożenia oraz reagować na niebezpieczne sytuacje.

Internet to miejsce oferujące różnego typu treści – zarówno te wartościowe, jak i szkodliwe. Poszukując online różnorodnych materiałów, bardzo często

automatycznie trafiamy na te, których nie chcemy bądź nie planowaliśmy zobaczyć.

W pytaniu o pierwsze zetknięcie się z treściami pornograficznymi w internecie co trzeci ankietowany wskazał na przypadkowy mechanizm powiązania stron (32,8%), natomiast świadome poszukiwanie takich treści zadeklarował co siódmy (16,5%) 16-latek oraz co dwunasty 12- i 14-latek (7,0%). Duży wpływ na zdobycie wiedzy o dostępie do takich treści mają relacje rówieśnicze. Co siódmy starszy i co dziesiąty młodszy respondent pierwszy raz treści pornograficzne zobaczył na telefonie/ komputerze kolegi bądź koleżanki (patrz Wykres 7).

Wykres 7. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „W jaki sposób pierwszy raz trafiłeś(-aś) na treści pornograficzne w internecie?”

15,8% 16-latków pierwszy raz miało kontakt z pornografią za sprawą rówieśników (telefon, komputer koleżanki lub kolegi).

Od kilku lat systematycznie obniża się wiek inicjacji internetowej dzieci, a co za tym idzie – coraz młodszy użytkownicy sieci mają możliwość natrafienia na treści o niepożądanym charakterze. Z danych wynika, że młodszy respondenci mają kontakt z treściami nacechowanymi seksualnością czy pornografią w internecie wcześniej niż ich starsi koledzy. Średnia wieku, w którym pierwszy raz nastolatki widziały treści

pornograficzne w internecie, wynosi wśród najmłodszych uczestników badania niespełna 11 lat, wśród starszych – 12 lat. Moment wzmożonego poszukiwania treści o tematyce seksualnej przez młodzież przypada na okres dojrzewania (75% – 13 lat). Natomiast prawie co piąty ankietowany miał mniej niż 10 lat, kiedy po raz pierwszy zobaczył treści pornograficzne (patrz Tabela 1).

Tabela 1. Wiek inicjacji

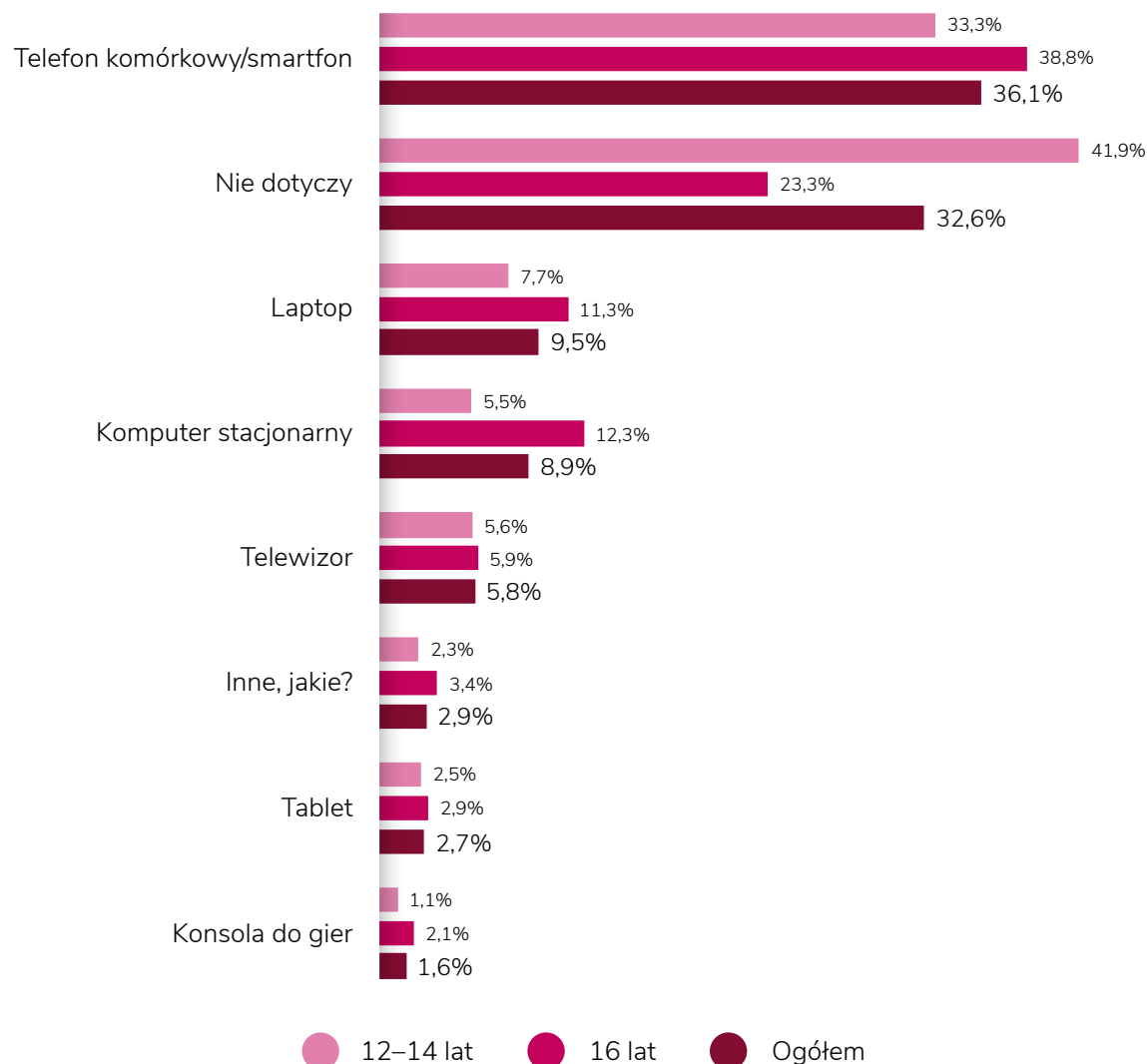
Ile, w przybliżeniu, miałeś(-aś) lat, kiedy pierwszy raz zobaczyłeś(-aś) treści pornograficzne w internecie?			
	Ogółem	12–14 lat	16 lat
Średnia	11,2	10,7	12,0
Mediana	12,0	10,5	12,0
Dominanta	12,0	12,0	13,0
Percentyle	25	10,0	10,0
	50	12,0	12,0
	75	13,0	13,5

Podarowanie dziecku narzędzia z dostępem do zasobów online i brak kontroli nad czasem spędzonym w sieci często wiąże się z ryzykiem kontaktu młodych użytkowników internetu z nieodpowiednimi treściami. Badani pierwszy raz mieli styczność z pornografią średnio w wieku 12 lat. Pomógł im w tym przede wszystkim telefon/smartfon z dostępem do internetu

(35,1%), czyli narzędzie, które pozwala na korzystanie z sieci bez kontroli rodziców. Ponad co dziewięć 16-latek pierwszy raz tego typu treści obejrzał na komputerze stacjonarnym (12,3%) bądź laptopie (11,3%). Młodszy respondenci używali w tym celu zdecydowanie telefonu komórkowego bądź smartfona (33,3%) (patrz Wykres 8).

18,5% nastolatków widziało treści pornograficzne, mając mniej niż 10 lat.

Wykres 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Na jakim urządzeniu pierwszy raz zobaczyłeś(-aś) treści pornograficzne w internecie?”

33,3 % spośród 12- i 14-latków i 38,8 % 16-latków deklaruje, że pierwszy kontakt z pornografią w sieci miało na urządzeniu mobilnym, takim jak smartofn/telefon.

Badani zadeklarowali, że na ich kontakt (również pierwszy) z treściami o charakterze pornograficznym miała wpływ grupa rówieśnicza. Na etapie inicjacji ważne jest również narzędzie umożliwiające dotarcie do nowych źródeł wiedzy. Pierwsze kontakty młodych ludzi z treściami o charakterze seksualnym ułatwiły telefony komórkowe bądź smartfony podłączone do internetu.

Warto uświadomić sobie, że wiele dzieci poniżej 10 roku życia, zamiast oglądać bajki, swoje zainteresowania kieruje w stronę zdjęć bądź filmów online o nacechowaniu seksualnym.

DOŚWIADCZENIE

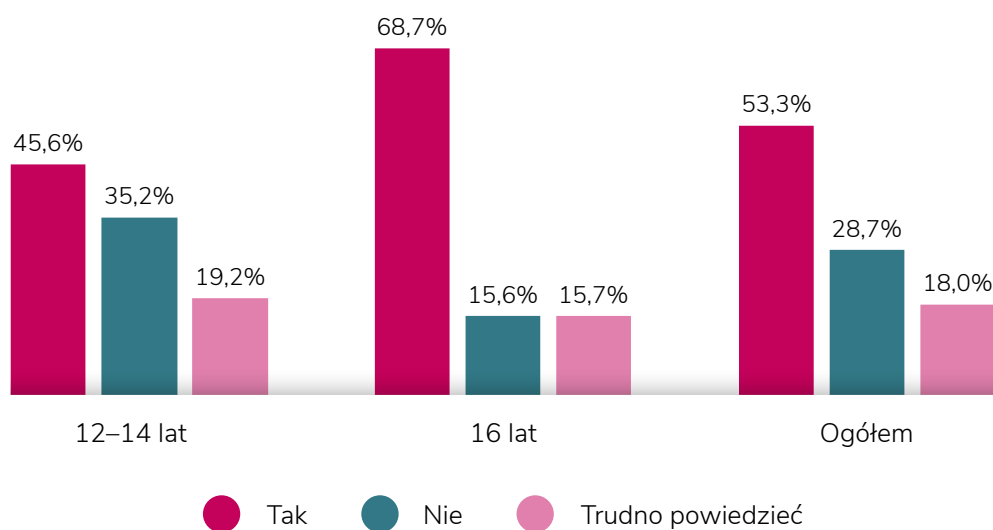
Problem sięgania po treści o charakterze pornograficznym przez młodych nieletnich z roku na rok jest coraz bardziej aktualny. Młodzi użytkownicy sieci są ciekawi świata oraz podatni na sugestie otoczenia, a w szczególności grupy rówieśniczej. Te i inne czynniki przyczyniają się do pogłębiania wśród nastolatków chęci sięgania po treści zakazane i szkodliwe. Dodatkowo problem ten wzmacnia brak powszechnie istniejących barier technologicznych ograniczających nastolatkom dostęp do stron internetowych z treściami odpowiednimi wyłącznie dla dorosłych.

W ostatniej dekadzie XXI w. dzięki rozwojowi technologii treści pornograficzne uległy znacznemu upowszechnieniu, co nie umknęło

uwadze młodych ludzi, którzy oceniają dostęp do takich materiałów w internecie jako łatwy. Ponad połowa nastolatków w Polsce widziała online materiały o charakterze seksualnym. Zdecydowanie częściej zdarzyło się zobaczyć tego typu materiały w internecie 16-latkom (prawie 70% odpowiedzi pozytywnych). Młodszy respondenci częściej wskazywali odpowiedzi negatywne (35,2%), jednak to nie zmienia faktu, że niespełna połowa (45,6%) z nich widziała już treści pornograficzne w sieci. Prawie co piąty 12- i 14-latek oraz co siódmy 16-latek nie potrafi jednoznacznie oszacować, czy treści, na które natknął się w internecie, można zaliczyć do pornograficznych (patrz Wykres 9).

Wykres 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek (choć raz) zobaczyć treści pornograficzne w internecie?”

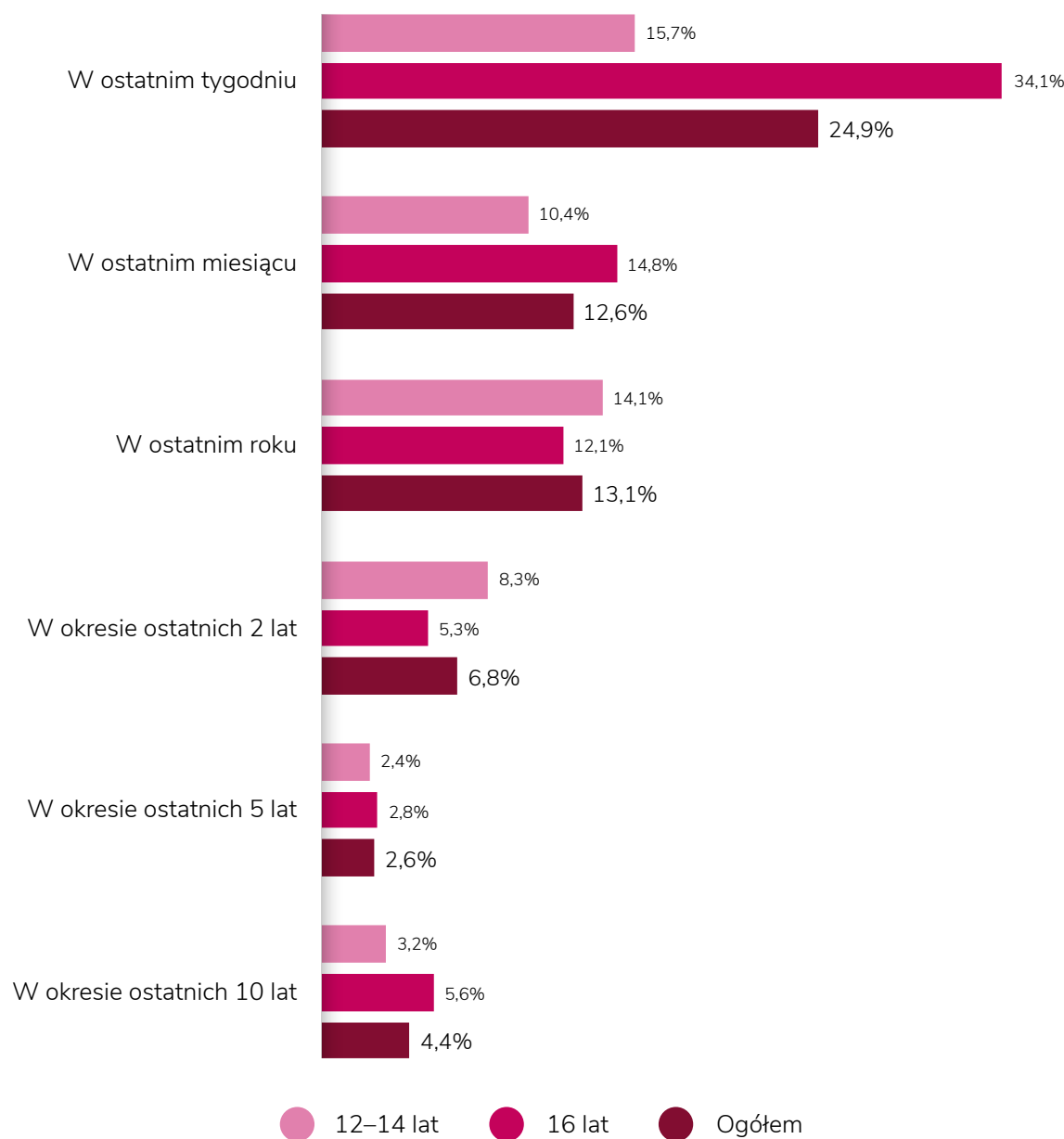
Ponad 50% nastolatków w Polsce chociaż raz w swoim życiu widziało treści pornograficzne w internecie.

Młodzież i dzieci coraz wcześniej rozpoczynają konsumpcję treści o charakterze pornograficznym dostępnych w internecie. Najmłodszy ankietowany poproszeni o oszacowanie ostatniego momentu, w którym widzieli treści o nacechowaniu seksualnym, najczęściej (46,0%) wskazywali odpowiedź „Nie dotyczy”. Z kolei starsi respondenci widzieli treści o charakterze seksualnym w ciągu minionego tygodnia (34,1%) bądź miesiąca (14,8%). Co siódmy

(15,7%) 12- i 14-latek zadeklarował, że widział treści pornograficzne w tygodniu poprzedzającym badanie, a co dziewiąty (10,4%) – w poprzednim miesiącu. Z analizy danych wynika, że prawie co jedenasty 12- i 14-latek ostatnio widział treści pornograficzne kiedy miał około 10 lat, a jeden na sześć spośród starszych zapytanych miał mniej niż 6 lat, kiedy natknął się ostatni raz na tego typu materiały (patrz Wykres 10).

Wykres 10. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Kiedy ostatnio zobaczyłeś(-aś) treści pornograficzne w internecie?” (spośród osób deklarujących oglądanie takich materiałów)

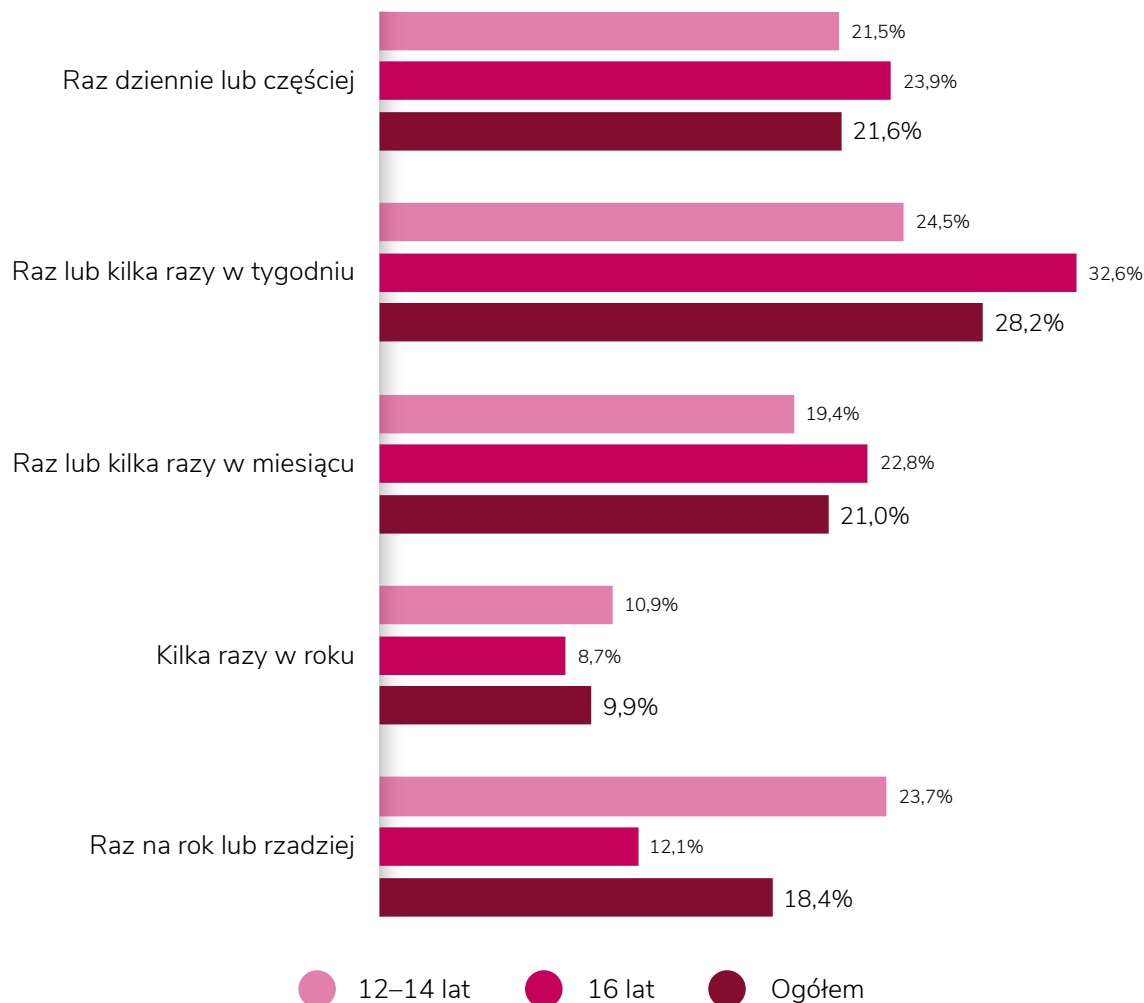

34,1% 16-latków w momencie realizacji badania wskazało, że w ostatnim tygodniu widziało w internecie treści o charakterze seksualnym.

Częstotliwość sięgania po obrazy i filmy o charakterze seksualnym ma wpływ na rozwój psychospołeczny młodych ludzi. Nastolatków, którzy zadeklarowali oglądanie treści pornograficznych, zapytano, jak często sięgają po tego typu materiały. Z ich odpowiedzi wynika, że są to bardzo regularne praktyki. Tylko co piąty 12- i 14-latek oraz co ósmy 16-latek, wskazał, że z treściami o charakterze seksualnym spotyka się raz w roku bądź rzadziej. Regularną, codzienną praktykę oglądania filmów bądź zdjęć o nacechowaniu

pornograficznym deklaruje niewiele mniej niż co czwarty (23,9%) starszy respondent oraz ponad co piąty (21,5%) najmłodszy ankietowany. Warto zauważyć, że więcej niż raz dziennie obserwuje takie treści co ósmy (12,9%) starszy respondent i co siódmy (14,5%) młodszy badany. Nastolatki i dzieci oglądające materiały o charakterze pornograficznym najczęściej robią to kilka razy w tygodniu – na taką systematyczność wskazał co siódmy (14,1%) 12- i 14-latek i co czwarty 16-latek (24,3%) (patrz Wykres 11).

Wykres 11. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak często zdarza Ci się oglądać treści pornograficzne w internecie?” (spośród osób deklarujących oglądanie takich materiałów)

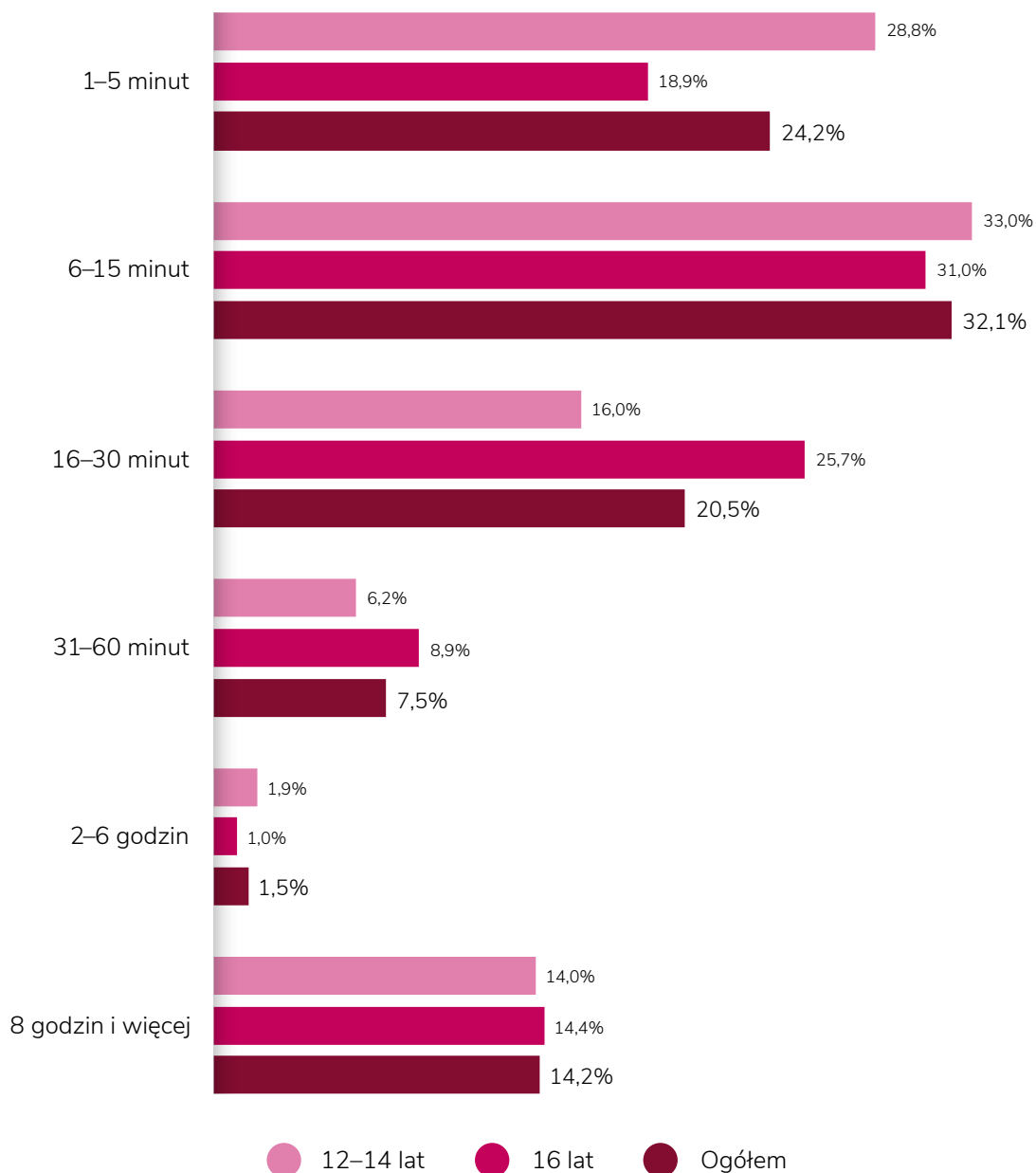
Codziennie treści pornograficzne w internecie ogląda 23,9% nastolatków w wieku 16 lat oraz 21,5% 12- i 14-latków.

Jak wynika z badania „Nastolatki 3.0”³, w 2020 r. młodzi ludzie spędzali na eksploracji treści zamieszczanych w internecie prawie 5 godzin każdego dnia. Nastolatki poświęcają na materiały o charakterze seksualnym najczęściej kwadrans dziennie. Krótkie oglądanie filmów pornograficznych jest domeną młodszej grupy respondentów. Ponad połowa najmłodszych ankietowanych (62%) spędza jednorazowo do 15 minut na przeglądaniu filmów bądź zdjęć o charakterze seksualnym. Niespełna co trzeci ankietowany 12- i 14-latek (28,8%) ma kontakt z tego typu treściami od 1 do 5 minut, natomiast dokładnie co trzeci (33,0%) z tej grupy badanych – od

6 do 15 minut. Statystyki inaczej rozkładają się wśród starszych respondentów – wraz z wiekiem rośnie czas, jaki nastolatki poświęcają na oglądanie filmów czy zdjęć o naturze seksualnej. Czas, jaki przeznacza trzech na czterech najstarszych zapytanych nastolatków na oglądanie treści pornograficznych, mieści się w granicach do 30 minut (75,6%). Jeden na czterech z tej grupy ankietowanych spędza maksymalnie 30 minut na oglądanie materiałów o charakterze seksualnym, natomiast 31% 16-latków na chwilowe oglądanie filmów bądź zdjęć pornograficznych rezerwuje sobie zazwyczaj od 6 do 15 minut (patrz Wykres 12).

Wykres 12. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Ile czasu najczęściej zdarza Ci się jednorazowo przeznaczać na oglądanie treści pornograficznych w internecie?” (spośród osób deklarujących oglądanie takich treści)

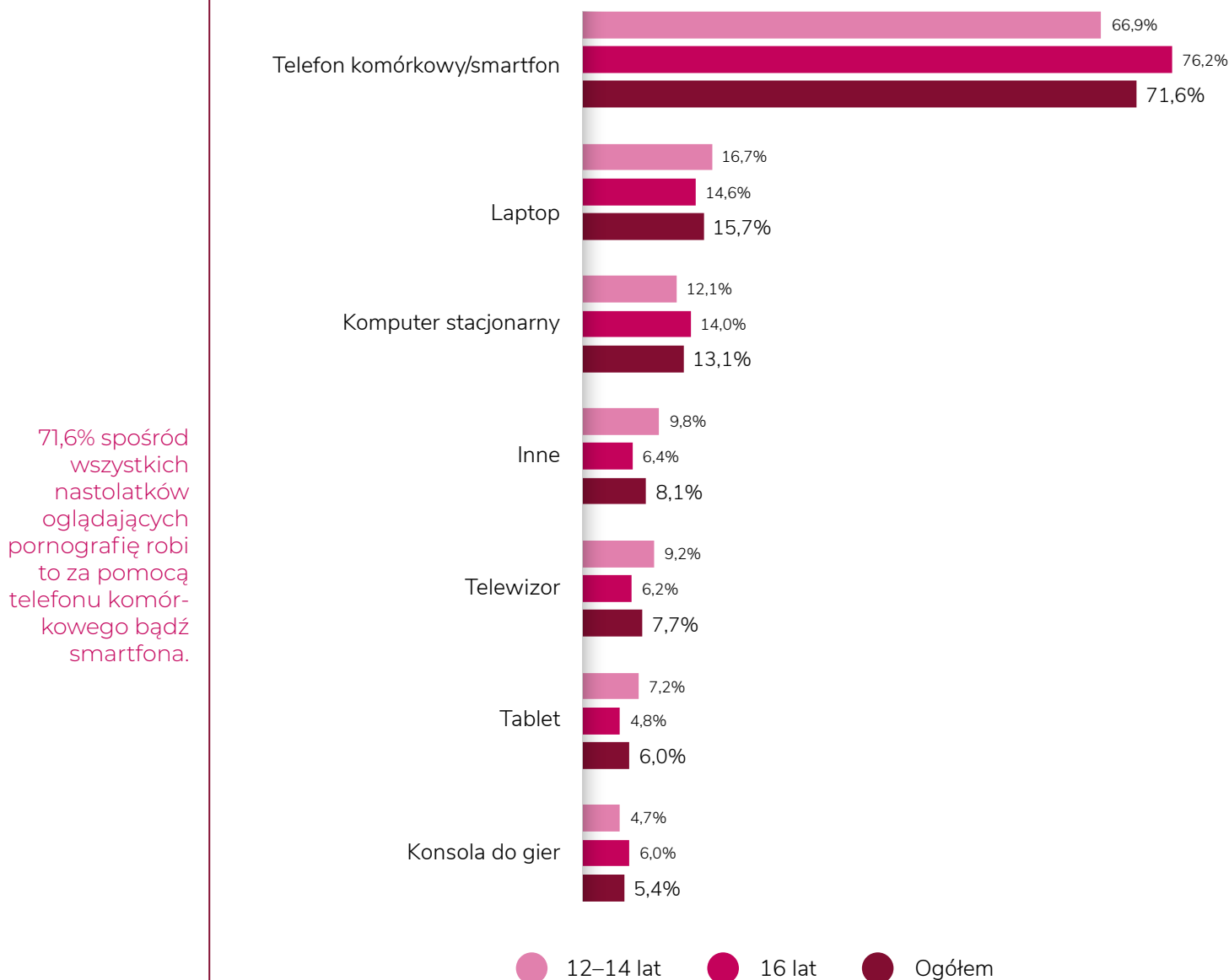

31% 16-latków na chwilo-
we oglądanie
filmów bądź
zdjęć porno-
graficznych
przeznacza od
6 do 15 minut
dziennie.

Nastolatki statystycznie bardzo często oglądają treści o charakterze seksualnym, na co szczególny wpływ mają tzw. kanały dotarcia. Ponad trzy czwarte (76,2%) starszych i niespełna trzech na czterech (66,9%) młodszych uczestników badania wskazało, że to telefon komórkowy bądź smartfon umożliwia im dostęp do treści pornograficznych w internecie. Kontakt z tego typu materiałami ułatwia nastolatkom także laptop bądź komputer

stacjonarny. Niespełna co siódmy młodszy i co szósty starszy badany jako narzędzie dotarcia do szkodliwych treści wybrał laptop, a częściej niż co dziesiąty ogółem – komputer stacjonarny (młodszy respondenci – 12,1%, starsi respondenci – 14,0%). Z tradycyjnej możliwości dostępu do treści seksualnych poprzez kanały telewizyjne korzysta prawie co dziesiąty (9,2%) 12- i 14-latek (patrz Wykres 13).

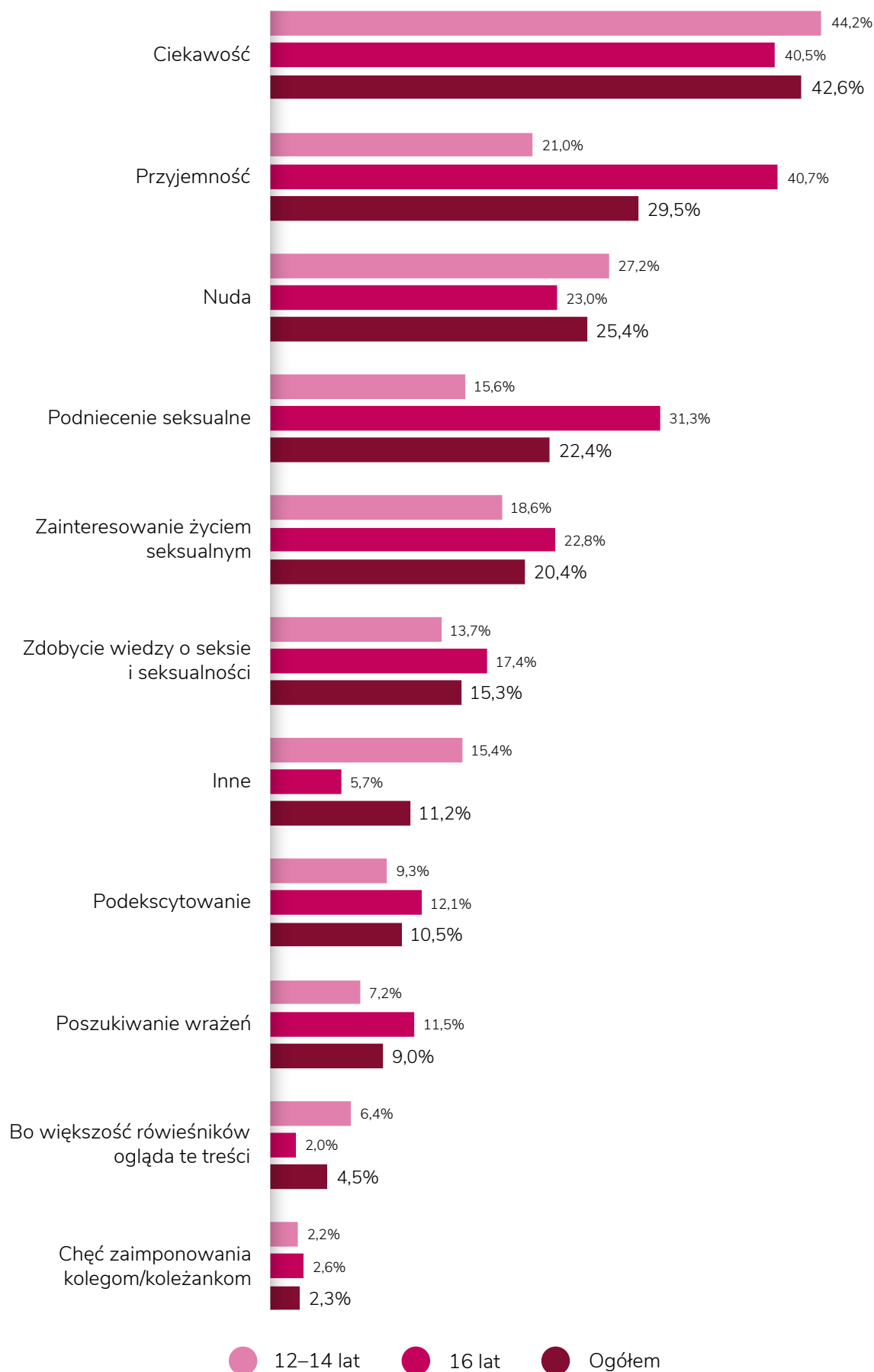
Wykres 13. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Na jakich urządzeniach najczęściej oglądasz/oglądałeś(-aś) treści pornograficzne w internecie” (spośród osób deklarujących oglądanie takich materiałów)

Powody, dla których dzieci i młodzież sięgają po pornografię dostępną w internecie, głównie różnicuje wiek respondentów. Nastolatki wymieniają różne motywacje, jednak ponad 40% ankietowanych wskazuje, że najczęściej skłania ich do tego zwykła ciekawość. Bardzo duża część badanych ogląda treści o nacechowaniu seksualnym w związku z brakiem organizacji czasu wolnego, czyli z nudów (12 i 14 lat – 27,2%, 16 lat – 23,0%). Powody oglądania tego typu treści przez 16-letnią młodzież związane są głównie ze sferą biologiczno-seksualną, w tym m.in. z ciekawością, jaką

budzi życie seksualne (22,3%). Starsi ankietowani zdecydowanie częściej niż młodszy oglądają treści o charakterze pornograficznym w celu odczuwania podniecenia seksualnego (31,3%) i przyjemności (40,7%). W przypadku młodszych odbiorców chęć oglądania pornografii wynika najczęściej – zaraz po ciekawości i nudzie – z potrzeby odczuwania przyjemności (21,0%) bądź zainteresowania życiem seksualnym (18,6%). Co siódmy uczeń szkoły podstawowej przegląda tego typu materiały, aby odczuwać podniecenie seksualne (patrz Wykres 15).

Wykres 15. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego oglądasz/oglądałeś(-aś) treści pornograficzne w internecie?” (spośród osób deklarujących oglądanie takich materiałów)

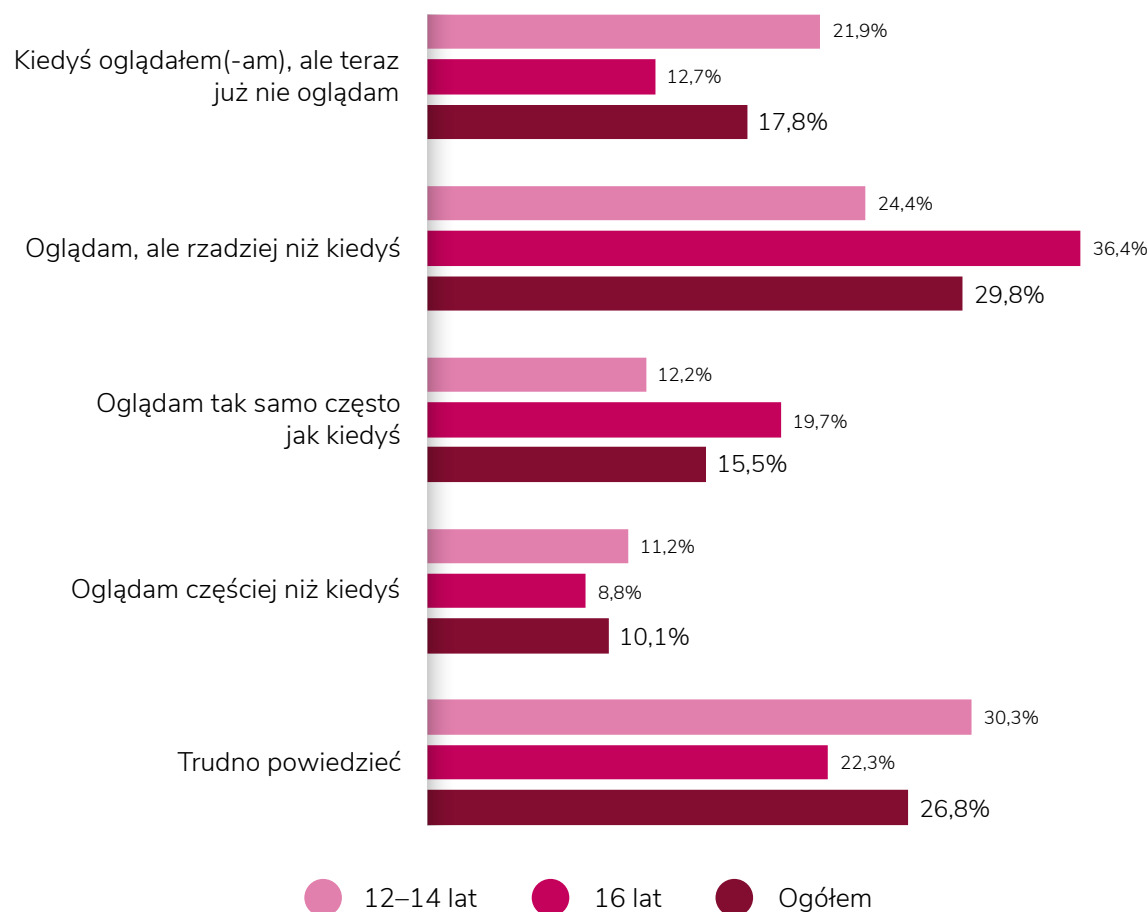

25,4% nastolatków ogląda treści nacechowane seksualnie z nudów..

Pomimo niezgodności z prawem młodzież szkolna deklaruje łatwy i regularny dostęp do materiałów pornograficznych od najmłodszych lat. Na częstotliwość sięgania po tego typu treści bez wątpienia ma wpływ prostszy i szybki dostęp do nich za pomocą różnego typu narzędzi podłączonych do internetu. Respondenci, mając do oszacowania częstotliwość oglądania treści pornograficznych, wskazali, że w przeszłości częściej niż teraz stykali się z takimi materiałami (46% 12- i 14-latków i 49% 16-latków). Ponad co piąty (21,9%) młodszy uczestnik badania zadeklarował, że wcześniej miał sposobność oglądać treści pornograficzne, ale aktualnie już tego

nie robi. Takiej odpowiedzi udzielił jedynie co ósmy (12,7%) starszy respondent. Prawie co piąty 16-latek i niespełna co ósmy (12,2%) 12- i 14-latek twierdzi, że jego praktyki oglądania treści pornograficznych są niezmiennie. Natomiast jeśli badani sięgają po takie treści częściej, niż mieli to w zwyczaju w przeszłości, to chętniej robią to młodsze (11,2%) niż starsze (8,8%) dzieci. Na mniej intensywne niż kiedyś, ale jednak ciągle korzystanie z treści o charakterze seksualnym w internecie, wskazał co piąty (24,4%) najmłodszy uczestnik sondażu oraz ponad co trzeci (35,4%) starszy respondent (patrz Wykres 16).

Wykres 16. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jaka jest Twoja częstotliwość oglądania treści pornograficznych w internecie?” (spośród osób deklarujących oglądanie takich materiałów)

Mniej intensywne niż w przeszłości oglądanie treści pornograficznych wskazało 24,4% dzieci w wieku 12 i 14 lat oraz 35,4% 16-latków.

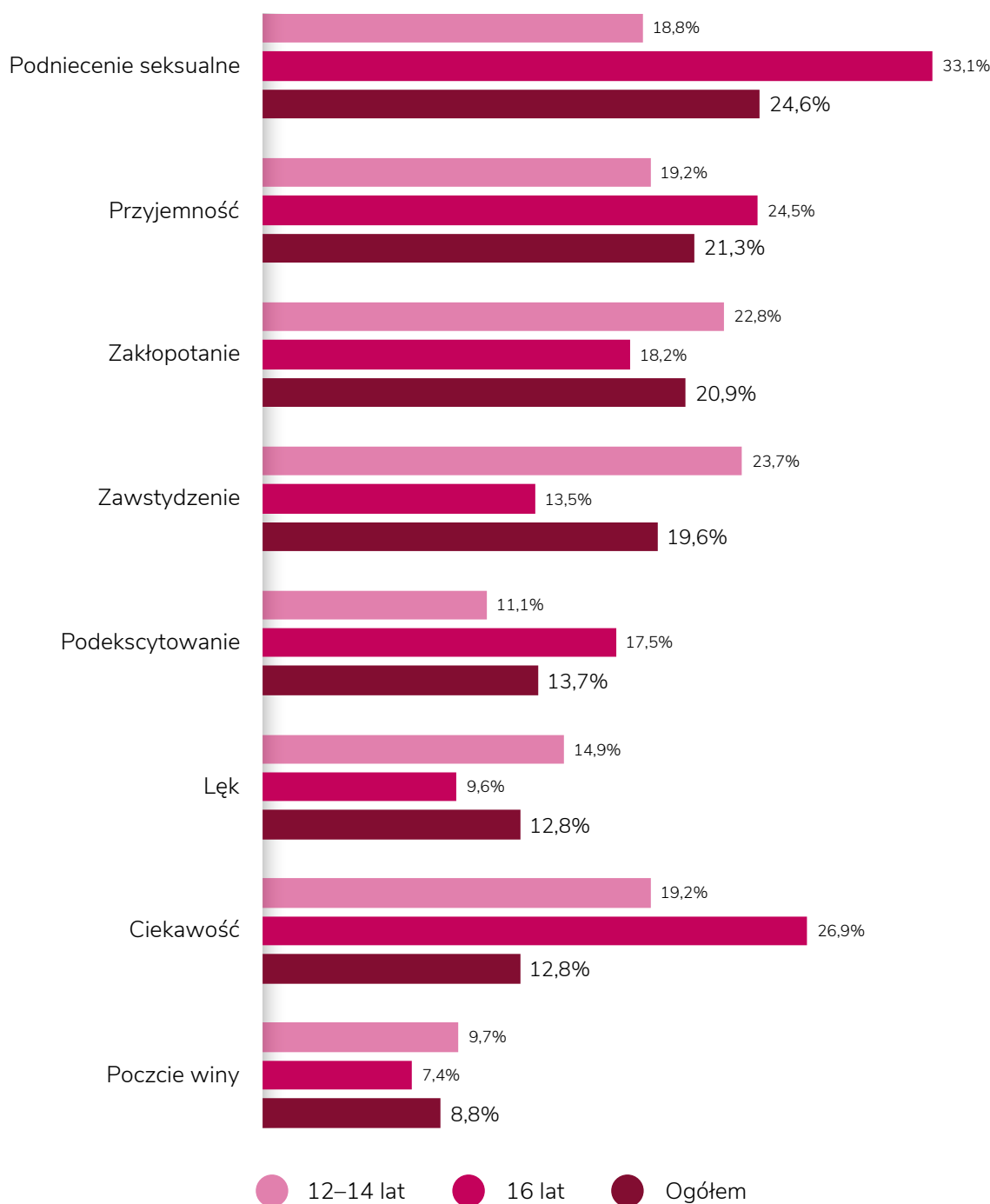
Dzieci, które zaczynają obcowanie z nieodpowiednimi treściami w młodym wieku, często w jednym momencie doznają wielu sprzecznych uczuć. Najmłodsi respondenci, kiedy oglądają

treści o charakterze pornograficznym, przeznaczone głównie dla dorosłych, najczęściej czują zakłopotanie (22,8%) oraz zawstydzenie (23,7%), co siódmy odczuwa lęk (14,9%). Inaczej starsi

ankietowani: wskazywali oni głównie na odczuwanie podniecenia seksualnego (33,1%), ciekawości (26,9%) oraz przyjemności (24,5%). Prawie co piąty 12- i 14-latek deklaruował, że emocje, jakie towarzyszą mu w czasie oglądania takich treści, to ciekawość (19,2%), przyjemność (19,2%) oraz podniecenie seksualne (18,8%). Starsi

ankietowani (16 lat) rzadziej niż ich młodszy koledzy podczas konsumpcji treści o charakterze pornograficznym odczuwają zawstydzienie (13,5%) czy lęk (9,6%) i jednocześnie częściej deklarują zakłopotanie (18,2%) niż podekscytowanie (17,5%) takiego typu materiałami (patrz Wykres 17).

Wykres 17. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Co najczęściej czujesz/czułeś(-aś), gdy widzisz/widziałeś(-aś) treści pornograficzne w internecie?” (spośród osób deklarujących oglądanie takich materiałów)

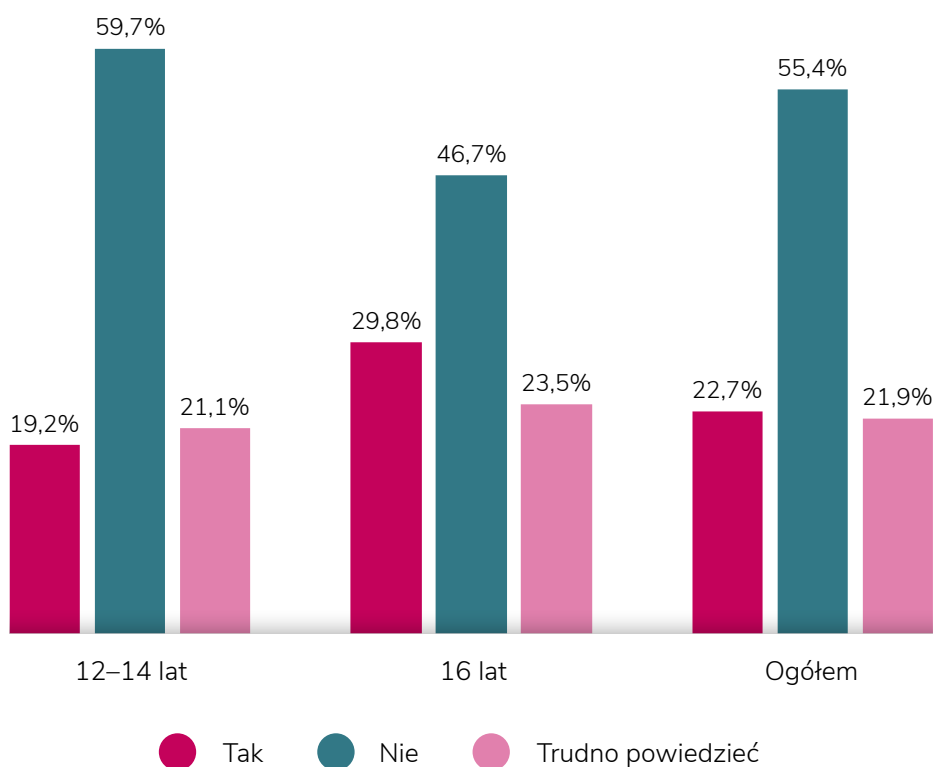

12- i 14-latki, oglądając treści pornograficzne w internecie, głównie odczuwają zawstydzienie (24%) oraz zakłopotanie (22,8%).

Młodzież nadmiernie konsumująca pornografię, szczególnie zawierającą elementy przemocy, bez odpowiedniego wsparcia może w przyszłości stosować przemoc seksualną. Na negatywne skutki oglądania pornografii z elementami przemocy narażony jest prawie co czwarty młody człowiek (22,7%). W internecie czynności seksualne,

do uczestnictwa w których przymuszono drugą osobę, widział prawie co trzeci 16-latek (29,8%) i niespełna co piąty (19,2%) młodszy respondent. Blisko co czwarty (21,9%) nastolatek nie potrafi jednoznacznie wskazać, czy oglądał treści, które miały charakter nadużyć w sferze przemocy seksualnej (patrz Wykres 18).

Wykres 18. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się zobaczyć w internecie treści pornograficzne z elementami przemocy, w których ktoś był zmuszany do jakiejś czynności seksualnej wbrew swej woli?”

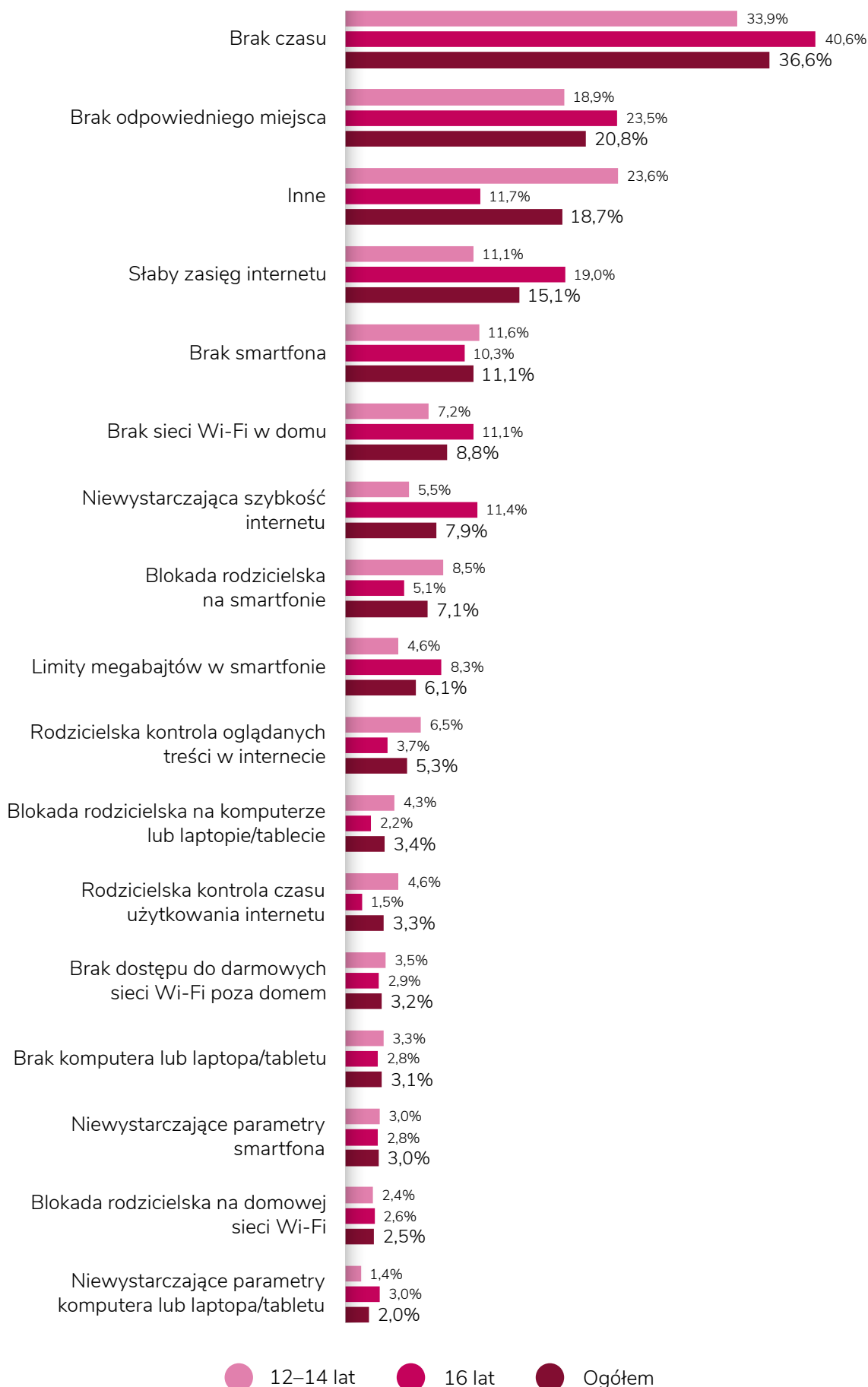
Treści pornograficzne z elementami przemocy widziało 30% 16-latków i 19% 12- i 14-latków

Za korzystaniem z pornografii przez młodych ludzi stoi wiele różnych motywacji. Nastolatków zapytano również o to, co stanowi dla nich barierę w sięganiu po tego typu materiały. Według młodych użytkowników sieci, deklarujących oglądanie treści pornograficznych, główną przeszkodą jest brak wolnego czasu (36,63%). Zarówno młodszy (33,9%), jak i starsi respondenci (40,6%), którzy nie narzekają na nadmiar wolnego czasu, rzadziej mają kontakt z treściami pornograficznymi. Dużą blokadę w oglądaniu zdjęć bądź filmów o charakterze seksualnym stanowi dla nastolatków brak odpowiedniej przestrzeni bądź miejsca (20,8%) –

wskazał tak niespełna co piąty (18,9%) 16-latek oraz prawie co czwarty (23,5%) 12- i 14-latek. Prawie co piąty (19,0%) spośród najstarszych ankietowanych nastolatków zadeklarował, że dostęp do szkodliwych treści o tematyce seksualnej utrudnia mu słaby zasięg sieci, a dla co dziewiątego (11,1%) taką przeszkodą jest brak domowej sieci Wi-Fi. W przypadku 1 na 9 najmłodszych uczestników sondażu barierą w dostępie do pornografii jest brak smartfona lub innych odpowiednich narzędzi do łączenia się z internetem (11,6%) oraz słaby zasięg sieci (11,1%) (patrz Wykres 19).

Wykres 19. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Co najbardziej utrudnia Ci dostęp do treści pornograficznych w internecie?” (spośród osób deklarujących oglądanie takich materiałów)

Według 36,6% nastolatków główną barierą w dostępie do treści pornograficznych jest brak czasu.

Podsumowując wyniki badań z działu „Doświadczenie”, można stwierdzić, że młodzi ludzie najczęściej sięgają po szkodliwe i nieodpowiednie dla nich treści z ciekawości, a co czwarty nastolatek robi to, ponieważ ma za dużo wolnego czasu. Na uwagę zasługuje fakt, że co drugi nastolatek widział treści pornograficzne w internecie.

Analiza wyników prowadzi do bardzo istotnego wniosku: nastolatków przed sięganiem po treści pornograficzne nie powstrzymują blokady narzucane przez osoby czy instytucje, ale w czynnikach typu brak czasu wolnego czy odpowiedniego miejsca. Młodzi ludzie często korzystają z telefonu komórkowego czy smartfona, nie dziwi więc, że jest to główne narzędzie, za pomocą którego przeglądają w internecie materiały pornograficzne.

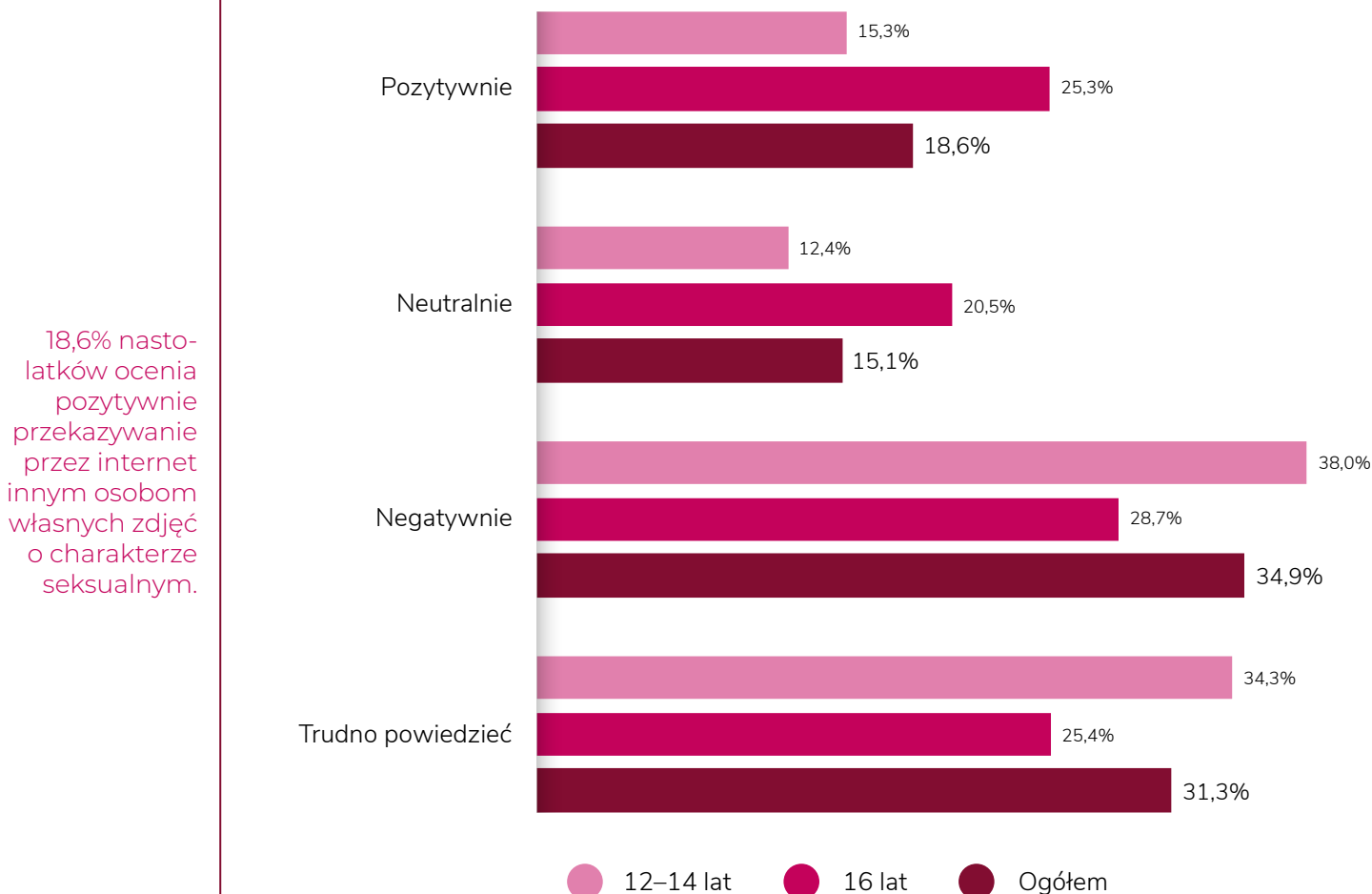
SEKSTING

Seksting wiąże się z przesyłaniem wiadomości tekstowych nacechowanych seksualnie (od ang. „sex” i „texting”). Zjawisko to dotyczy zarówno dorosłych, jak i najmłodszych użytkowników sieci. Takie praktyki wzbudzają wiele obaw związanych z zagrożeniami braku kontroli twórcy nad tym, do kogo trafią wiadomości, oraz jak odbiorca wykorzysta te materiały. Młodzi internauci mają skłonność do bagatelizowania ryzyka związanego z utratą prywatności, dlatego są łatwym celem ataków polegających na wyłudzeniu danych o charakterze autoerotycznym. Mając na uwadze, że z sieci korzystają coraz młodsze dzieci, takie działania są jeszcze bardziej niepokojące. Nawet kilkuletni internauci mogą zarówno być odbiorcami takich treści, jak i zostać nakłonieni do ich tworzenia oraz przesyłania dalej. Badania

dotyczące sekstingu mają na celu uświadomienie dorosłym zagrożeń wynikających z regularnego użytkownika internetu przez dzieci i zwrócenie uwagi na skutki podejmowania ryzykownych zachowań w sieci.

Dane pokazują, że seksting, czyli przesyłanie własnych nagich lub półnagich zdjęć czy filmów, jest odbierane przez młodych jak jedna z wielu aktywności w sieci. Niemal co piąty nastolatek (18,6%) nie widzi nic złego w przekazywaniu innym osobom materiałów o takim charakterze. Pozytywne podejście do takich praktyk ma już co czwarty nastolatek (25,3%). Negatywne zdanie na temat zjawiska mają częściej młodszy ankietowani (12 i 14 lat – 38,0% vs. 16 lat – 28,7%) (patrz Wykres 20).

Wykres 20. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak Twoi koledzy / Twoje koleżanki oceniają przesyłanie do innych osób własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich)?”

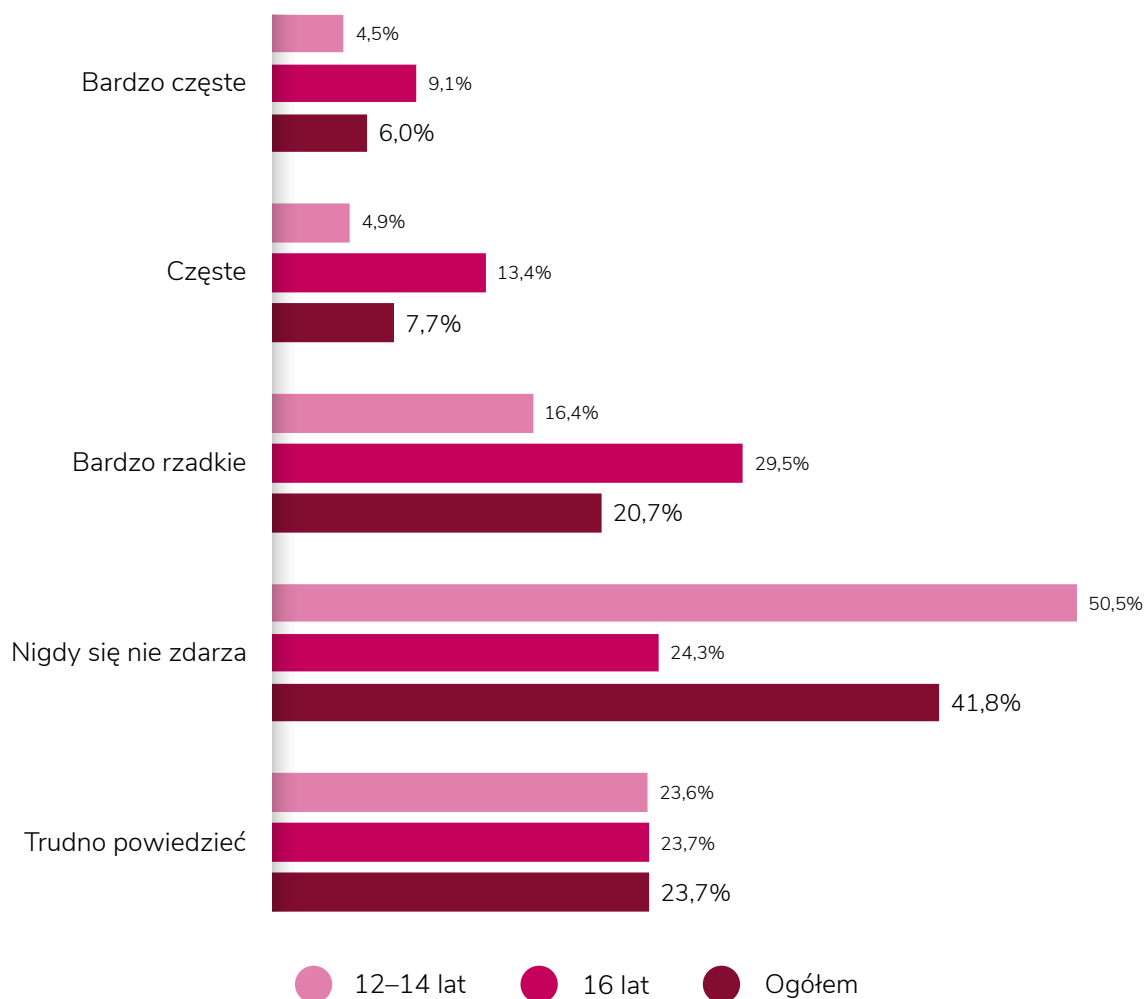
18,6% nastolatków ocenia pozytywnie przekazywanie przez internet innym osobom własnych zdjęć o charakterze seksualnym.

Seksting jest zjawiskiem obserwowalnym wśród młodych internautów. Co dziesiąty młodszy uczestnik badania (9,4%) zadeklarował, że wśród kolegów i koleżanek przesyłanie własnych zdjęć bądź filmów o charakterze seksualnym jest częste lub bardzo częste. Wśród starszych respondentów takie zdanie wyrażał już prawie co piąty respondent (22,5%). Biorąc pod uwagę dane na temat zachowań polegających

na przesyłaniu zdjęć czy filmów o charakterze seksualnym, można wnioskować, że częściej niż co trzeci nastolatek (34,4%) słyszał o nich lub je obserwował. Wśród 16-latków odsetek deklarujących, że zjawisko to ma miejsce wśród kolegów lub koleżanek, wzrasta do poziomu 52% (połączenie odpowiedzi: „Bardzo rzadko”, „Często” i „Bardzo często”) (patrz Wykres 21).

Wykres 21. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak częste jest według Ciebie przesyłanie własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich) wśród Twoich kolegów/koleżanek?”

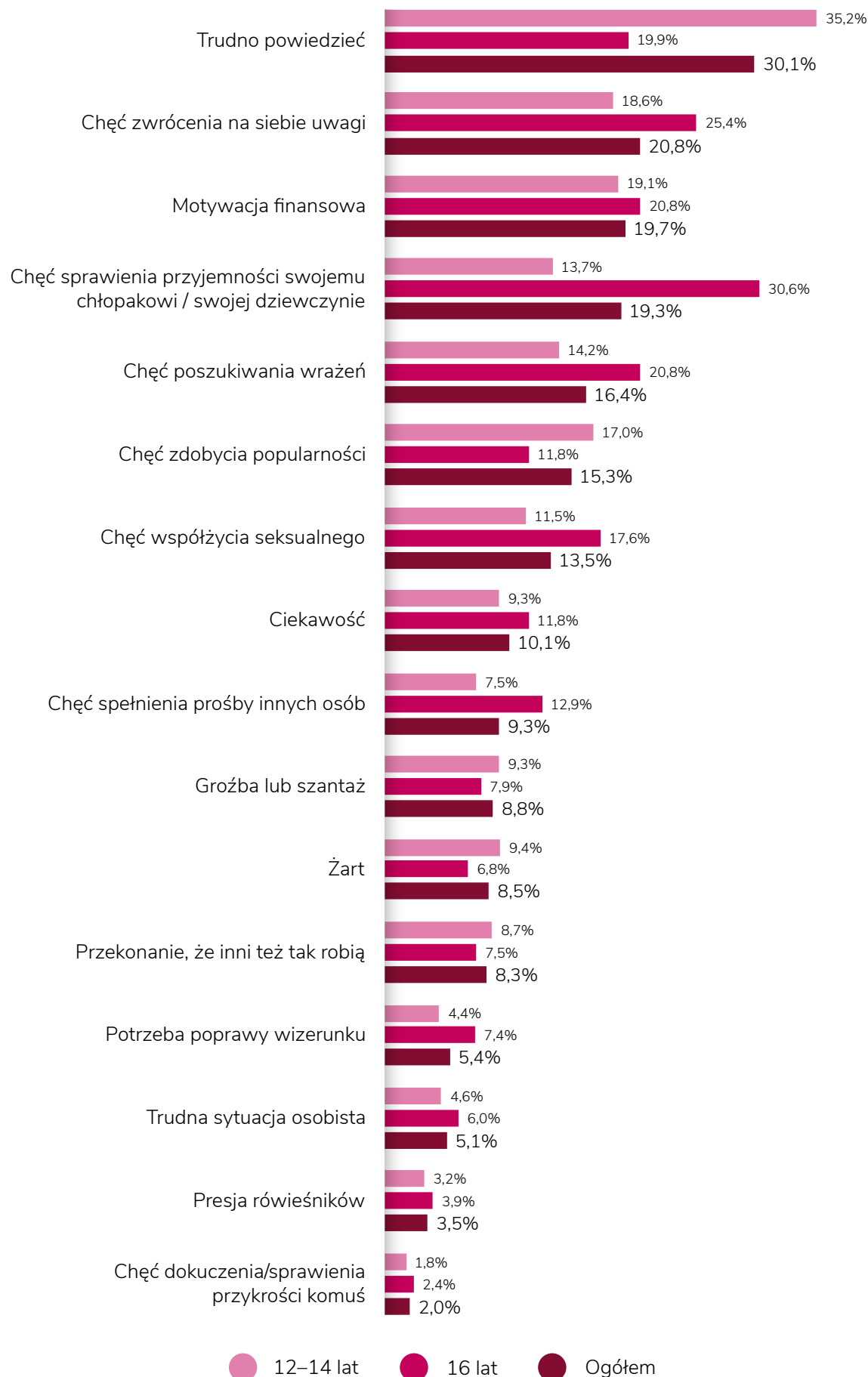

22,5% 16-latków wskazuje, że wśród ich koleżanek i kolegów przesyłanie własnych zdjęć i/lub filmów o charakterze seksualnym (nagich lub półnagich) jest częste lub bardzo częste.

W opinii nastolatków ludzie tworzą filmy oraz zdjęcia o charakterze seksualnym i przesyłają je do innych osób, bo chcą zwrócić na siebie uwagę. Takie zdanie wyrażał co czwarty 16-latek (25,4%), a niemal co trzeci (30,6%) wskazywał, że motywacją do podejmowania takiej aktywności jest chęć sprawienia

przyjemności swojemu chłopakowi czy dziewczynie. Rozkład odpowiedzi sugeruje, że wśród wielu 12- i 14-latków takie zachowanie jest traktowane jako zwyczajna aktywność w sieci, która pozwala koncentrować na sobie uwagę innych oraz wspomaga nawiązywanie intymnych relacji (patrz Wykres 22).

Wykres 22. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego według Ciebie ludzie tworzą filmy i/lub zdjęcia o charakterze seksualnym (nagie lub półnagie) i przysyłają je do innych osób?”

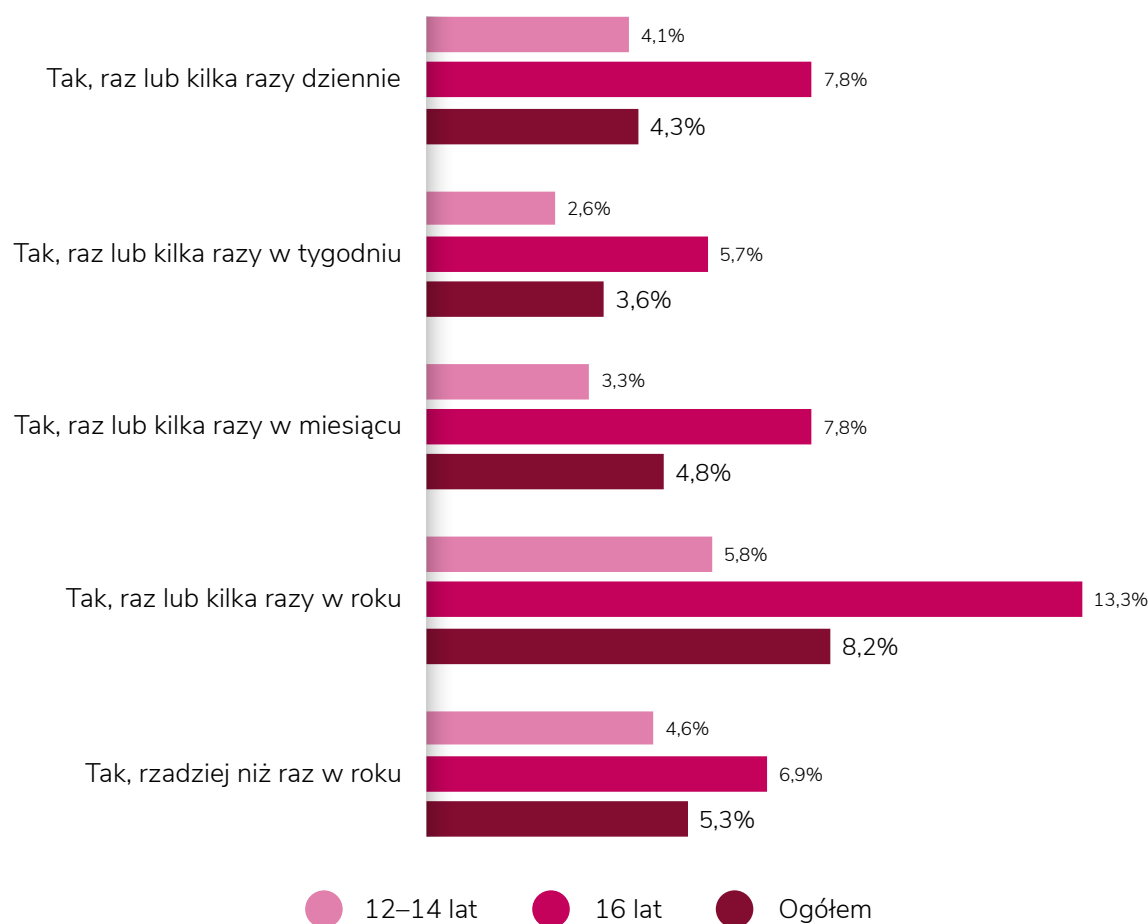

Dla 25,4% 12- i 14-latków przesyłanie zdjęć o charakterze seksualnym jest motywowane chęcią zwrócenia na siebie uwagi.

Wśród młodszych respondentów niemal co piąty (20,4%) potwierdził, że otrzymywał lub otrzymuje propozycje przesyłania własnych materiałów o charakterze seksualnym. Co dziesiąty z nich stwierdził (10,0%), że sytuacje takie zdarzają się przynajmniej raz lub kilka razy w miesiącu, a nawet częściej. Zarówno skala przesyłanych propozycji, jak i częstotliwość zdecydowanie wzrasta

wraz z wiekiem respondentów. Częściej niż co trzeci najmłodszy ankietowany internauta (41,5%) przyznaje, że otrzymuje takie propozycje i żądania. Co piąty spośród 16-latków biorących udział w badaniu (21,3%) twierdzi, że dzieje się to raz w miesiącu lub częściej, przy czym aż 7,8% wskazuje, że ma to miejsce przynajmniej raz lub kilka razy dziennie (patrz Wykres 23).

Wykres 23. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy otrzymywałeś(-aś)/otrzymujesz propozycje/żądania przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?” (bez uwzględnienia odpowiedzi „Nigdy”)

20,4% młodszych ankietowanych i 41,5% 16-latków potwierdza, że otrzymuje propozycje przesyłania własnych materiałów erotycznych.

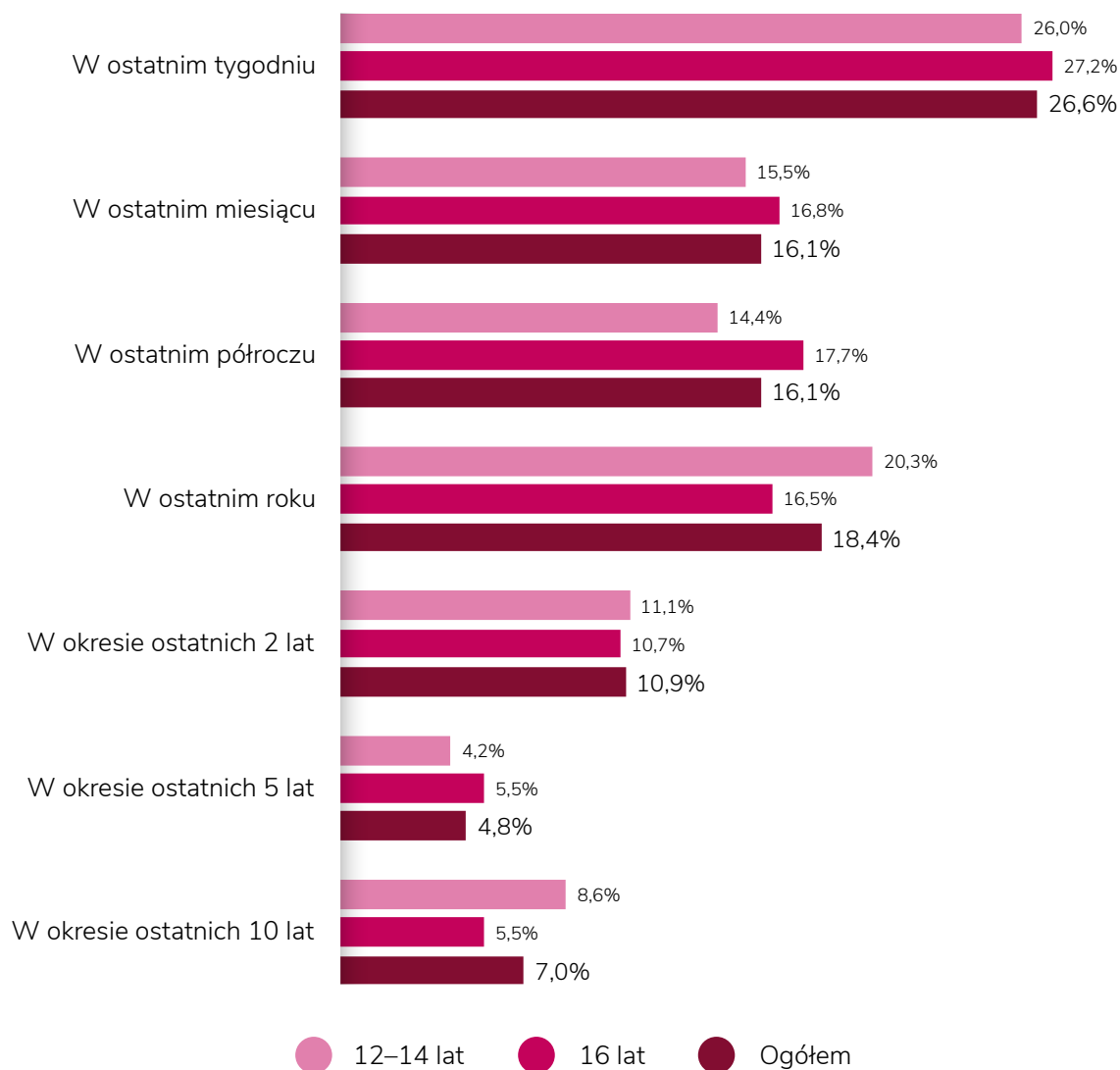
Wśród respondentów, którzy otrzymują prośby przesyłania własnego zdjęcia czy filmu o charakterze seksualnym, częściej niż co czwarty (26,6%) miał takie doświadczenie w tygodniu poprzedzającym badanie. Fakt, że podobne odsetki wskazań dotyczą

zarówno sstarszych, jak i młodszych ankietowanych, obrazuje nie tylko rosnącą popularność zjawiska, ale również to, że jest ono aktualne i weszło do codzienności internetowej (patrz Wykres 24).

Wykres 24. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Kiedy ostatnio otrzymałeś(-aś) propozycję/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?” (spośród deklarujących otrzymywanie propozycji/żądania)

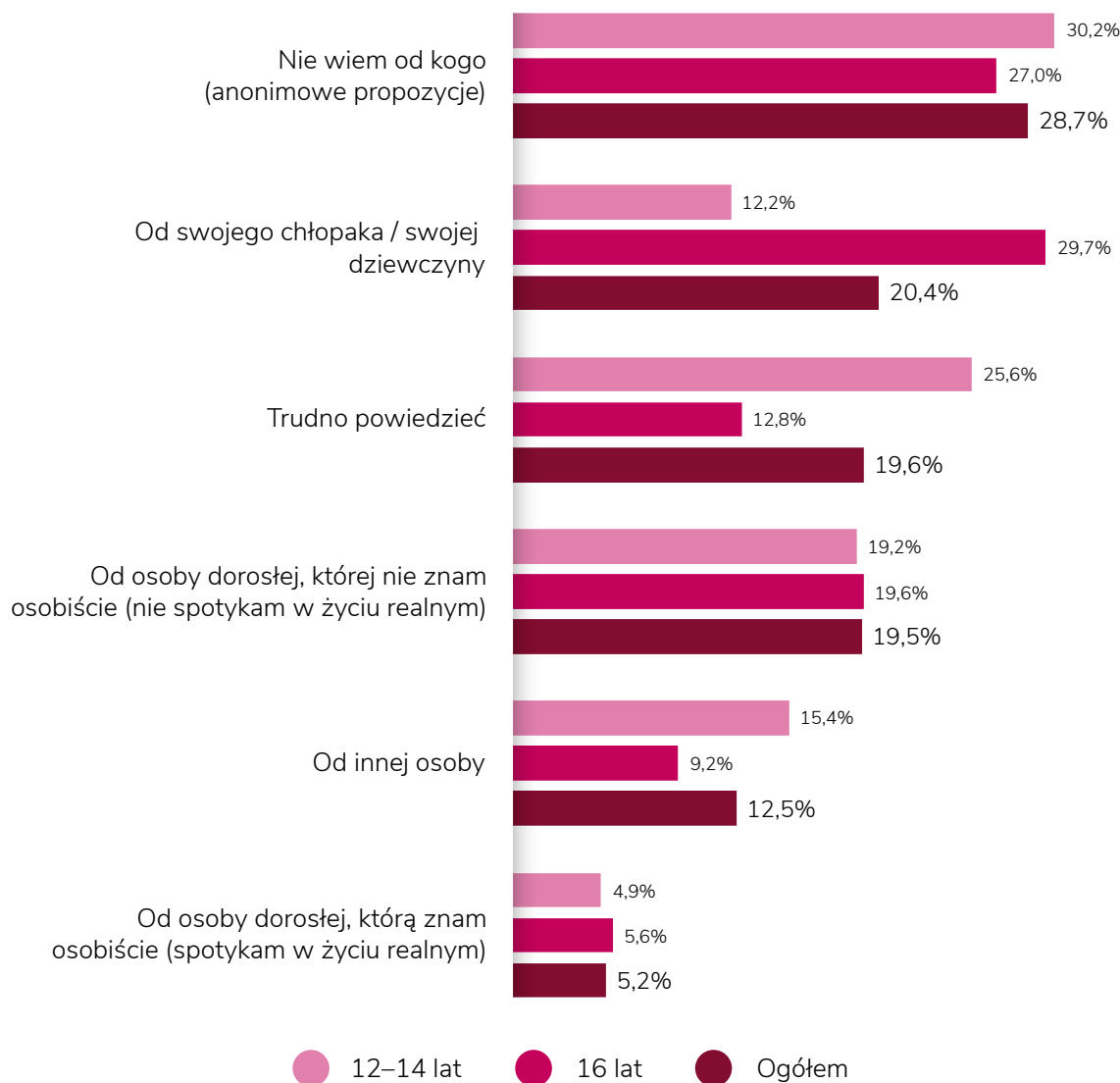
26,6% badanych nastolatków, którzy otrzymali propozycję przesłania własnych materiałów o charakterze seksualnym, twierdzi, że taka sytuacja miała miejsce w tygodniu poprzedzającym badanie.

Nastolatki najczęściej otrzymują żądanie bądź propozycję przesłania intymnych materiałów od osób anonimowych (28,7%). Taka sytuacja częściej dotyczy młodszych badanych (30,2%). Niemal jedna trzecia nastolatków (29,7%) zazwyczaj otrzymuje prośby o przesłanie intymnego zdjęcia od osób, z którymi jest w związku. Niepokoi fakt, że co piąty (19,2%) dostaje takie zapytania od osób

dorosłych, których nie zna osobiście, a co dwudziesty (5,2%) – od osób dorosłych, które zna w życiu realnym. Przesyłane treści budzą zainteresowanie nie tylko rówieśników, ale też osób dorosłych i nieznanym, co wskazuje na realne zagrożenie, że zostaną one wykorzystane w sposób inny niż zgodny z intencjami nadawcy (patrz Wykres 25).

Wykres 25. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Od kogo najczęściej otrzymujesz propozycję/żądanie przesłania własnego zdjęcia i/lub filmu o charakterze seksualnym (nagiego lub półnagiego)?” (spośród osób deklarujących otrzymywanie propozycji/żądania)

28,7% nastolatków otrzymuje prośby o przesłanie intymnych materiałów od osób anonimowych.

Niemal co czwarty ankietowany 16-latek (23,5%) oraz co jedenasty młodszy respondent (8,9%) sam wysłał do innych osób własne nagie lub półnagie zdjęcia czy filmy. Najczęściej wskazania dotyczą ostatniego tygodnia bądź miesiąca,

w którym realizowano badanie. Oznacza to, że obecnie młodzi ludzie często traktują przesyłanie online własnych intymnych zdjęć jako czynność naturalną i nieobarczoną zagrożeniami.

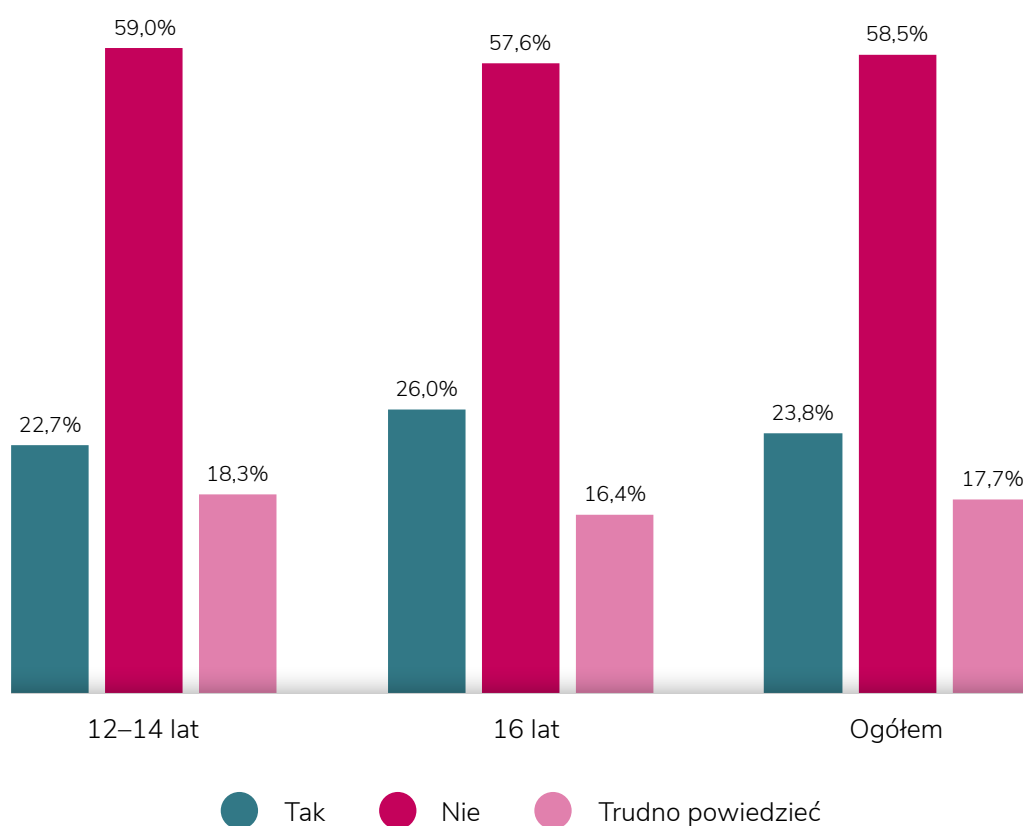

KONTROLA RODZICIELSKA

Ostatnim problemem poruszonym w ramach badania była eksploracja zachowań rodziców względem potencjalnej lub realnej konsumpcji omawianych treści przez ich dzieci. Deklaracje młodych użytkowników internetu wskazują, że jedynie 23,8% ankietowanych rozmawiało ze swoimi rodzicami o zjawisku pornografii w sieci, ponad połowa (58,5%) zadeklarowała, że nigdy ich rodzice nie przeprowadzili

z nimi takiej rozmowy, a 17,7% nie potrafiło jednoznacznie wskazać, czy taka sytuacja miała miejsce. Odnotowany został też brak komunikacji z rodzicami wśród zdecydowanej większości młodych respondentów. To pokazuje, że problem pornografii cyfrowej jest przez rodziców bagatelizowany i/lub brakuje im gotowości bądź scenariuszy do prowadzenia tego typu rozmów wychowawczych (patrz Wykres 27).

Wykres 27. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy kiedykolwiek rozmawiałeś ze swoimi rodzicami/opiekunami o oglądaniu treści pornograficznych w internecie?”

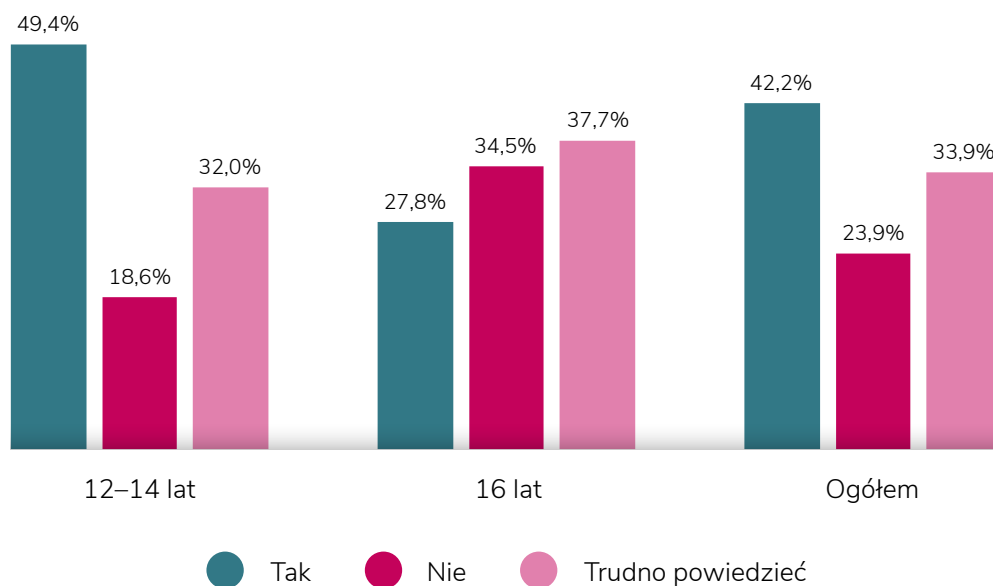
58,5% nastolatków twierdzi, że ich rodzice nigdy nie przeprowadzili z nimi rozmowy na temat oglądania pornografii.

Rodzice zdają sobie sprawę z zagrożeń związanych z ekspozycją dzieci na treści pornograficzne. Potwierdza to fakt, że 42,2% badanych dzieci i nastolatków stwierdziło, że rodzice zabraniają im oglądać takie materiały. Jednakże co czwarty respondent (23,9%) wskazał jednoznacznie, że rodzice nigdy nie wyartykułowali takiego zakazu.

Interesujące jest, że blisko co trzeci ankietowany (33,9%) nie potrafił określić, jaki stosunek do tego typu zachowań cyfrowych mają jego rodzice. Dane sugerują, że w znacznej części polskich rodzin brak jest jasno komunikowanych reguł korzystania z internetu lub nie odnoszą się one do problemu pornografii w sieci (patrz Wykres 28).

Wykres 28. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy Twoi rodzice/opiekunowie zabraniają Ci oglądać treści pornograficzne w internecie?”

23,9% nastolatków wskazało, że ich rodzice nigdy nie zakazali im jednoznacznie oglądania treści pornograficznych.

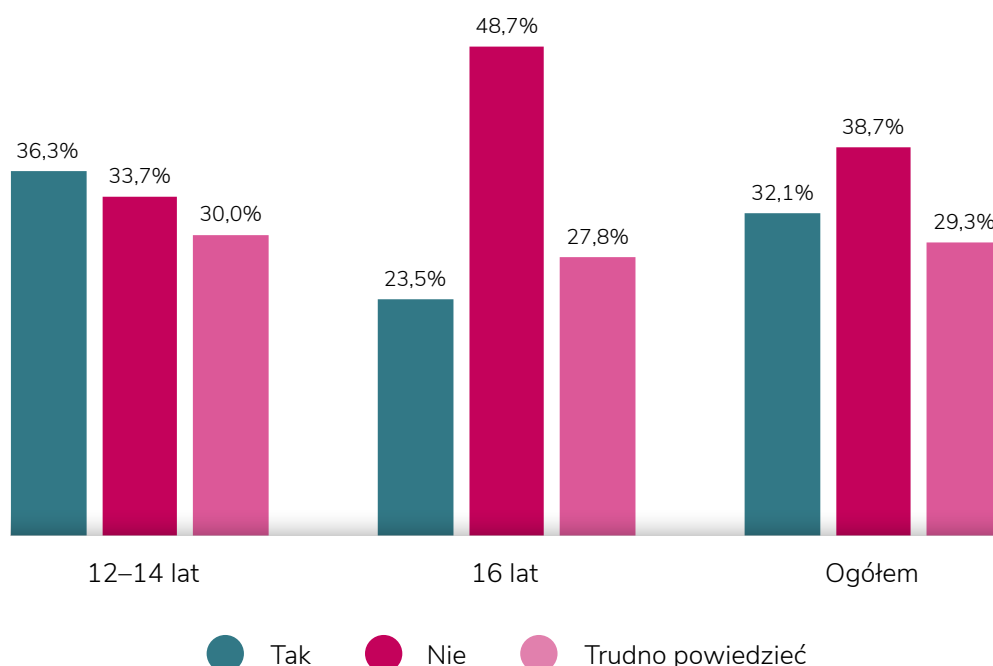

Osobnym zagadnieniem badawczym była ocena skuteczności kontroli rodzicielskiej w zakresie ekspozycji na treści pornograficzne. W tym względzie populacja badawcza podzieliła się na trzy zbliżone wielkością grupy. Prawie co trzeci ankietowany (32,1%) ocenia pozytywnie skuteczność takiej kontroli, nieznacznie więcej niż co trzeci (38,7%) ma zdanie przeciwne. Pozostali (29,3%) nie potrafili ocenić skuteczności takiej kontroli. Tak podzielone opinie

młodych respondentów sugerują, że kontrola rodzicielska jest jedną z metod ograniczania konsumpcji treści pornograficznych wśród dzieci i młodzieży, lecz ze względu na niedostateczną efektywność nie jest to sposób wystarczający. Konieczne są systemowe strategie wychowawcze, nastawione na zwiększoną aktywność i komunikację ze strony rodziców (patrz Wykres 29).

Wykres 29. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy kontrola rodziców/opiekunów nad treściami, jakie oglądasz w internecie, jest w Twojej opinii skuteczna?”

38,7% młodych internautów uważa, że kontrola rodziców nad tym, jakie treści oglądają w internecie, jest nieskuteczna.

Reasumując, rozkłady odpowiedzi pokazują, że zdecydowana większość młodego pokolenia nie jest w żaden sposób przygotowana do funkcjonowania w wirtualnym świecie. Rodzice zaś albo są pogodzeni z faktem, że ich dzieci w środowisku rówieśniczym są „skazane” na doświadczenie pornografii cyfrowej, albo brakuje im sił i konsekwencji do podejmowania działań z zakresu edukacji cyfrowej i sprawowania kontroli rodzicielskiej. Ważne jest

też, że problem, z którym muszą się mierzyć, jest społecznie drażliwy i trudny. Jak pokazują niniejsze oraz wcześniejsze badania NASK-PIB („Nastolatki 3.0”), rodzice nie posiadają gotowych schematów edukowania cyfrowego swoich dzieci, gdyż technologia jest stosunkowo nowa i takich scenariuszy nie „odziedziczyli” od swoich rodziców. Co więcej, nowe scenariusze nie są praktycznie jeszcze wypracowane w doświadczeniu społecznym.

- 1 Alexandraki K., Stavropoulos V., Burleigh T.L., King D.L., Griffiths M.D., (2018), Internet pornography viewing preference as a risk factor for adolescent Internet addiction: The moderating role of classroom personality factors, „Journal of Behavioral Addictions”; Anderson E.L., Steen E., Stavropoulos V., (2016), Internet use and problematic Internet use: A systematic review of longitudinal research trends in adolescence and emergent adulthood, „International Journal of Adolescence and Youth”, nr 22; Sinković M., Štulhofer A., Božić J., (2013), Revisiting the association between pornography use and risky sexual behaviors: The role of early exposure to pornography and sexual sensation seeking, „The Journal of Sex Research”, nr 50.
- 2 Bonino S., Ciairano S., Rabaglietti E., Cattellino E., (2006), Use of pornography and self-reported engagement in sexual violence among adolescents, „European Journal of Developmental Psychology”, nr 3; Bridges A.J., Wosnitzer R., Scharrer E., Chyng S., Liberman R., (2010), Aggression and Sexual Behavior in Best-Selling Pornography Videos: A Content Analysis Update, „Violence Against Women”, nr 16.
- 3 Lange R. (red.), (2021), [Nastolatki 3.0. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów](#), Warszawa: NASK – Państwowy Instytut Badawczy [online, dostęp z dn. 4.03.2022].

